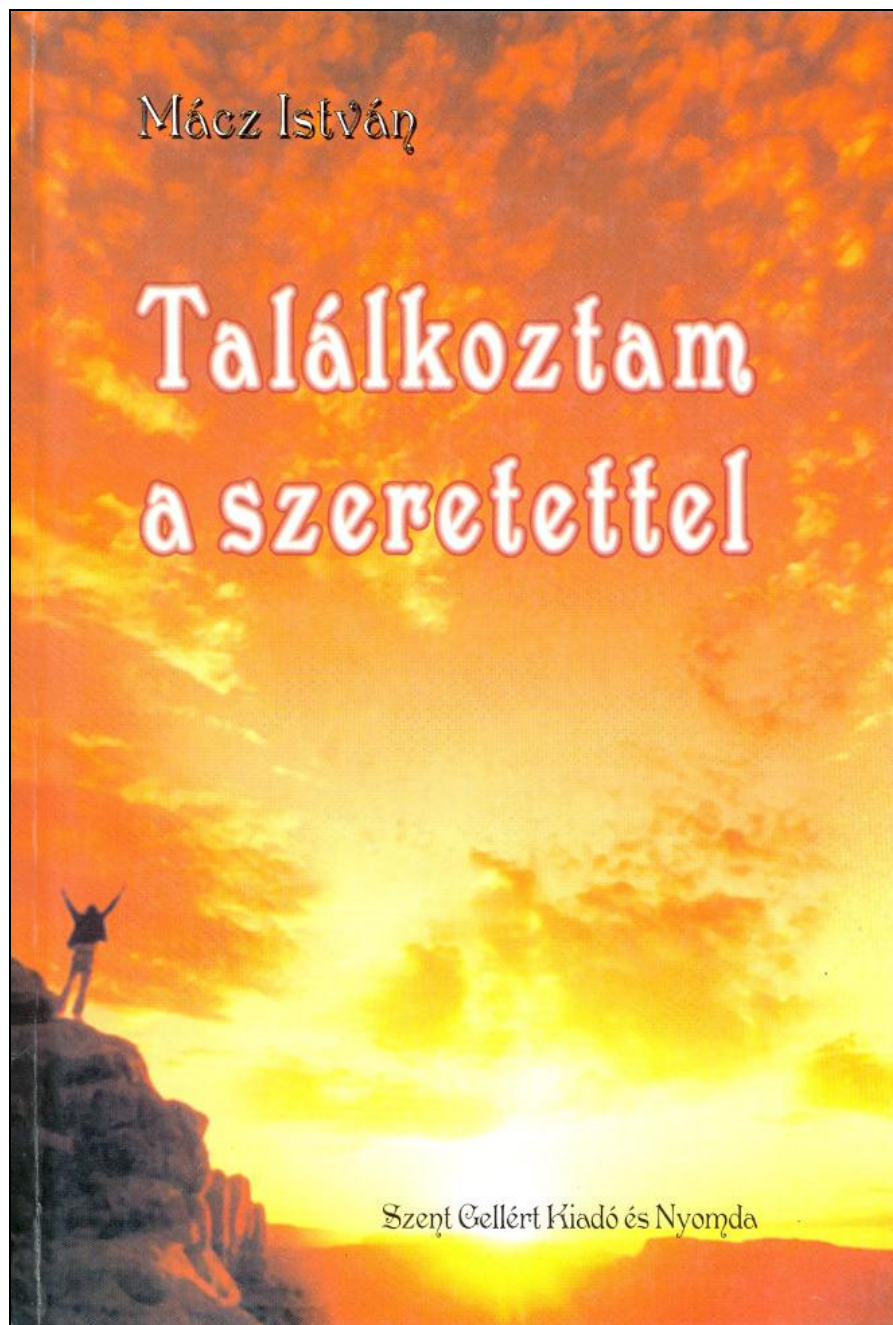

Mácz István

Találkoztam a szeretettel

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Mácz István
Találkoztam a szeretettel

„Hullámra írtam, elvitte a víz.
Felhőre írtam, elfújta a szél.
Falomra írtam, letépte az ősz.
Szívekbe írok, századokra él!”
(Rónay György)

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 2000-ben jelent meg a Szent Gellért Kiadó és Nyomda gondozásában az ISBN 963 696 080 1 azonosítóval. Az elektronikus változat a szerző engedélyével készült. A könyvet lekipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más jog a szerzőé.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Szívünk könyv	5
I. Szeretet Vagyok?	6
Szeretet.....	6
„Első” találkozás a szeretettel	6
Miképpen mondjam el	7
Megelőzött a szeretet	7
Fokról-fokra tudatosul	7
Szeretet vagyok?	8
Egy hivatás pillanata	9
Szerelem lenne-e ha értenénk?	9
Kő vagy szív?	9
Áldoztatok	11
II. Történetek és tűnődések	12
Nem mindegy	12
Anna és Mária	12
In nomine Dei	13
Feladó: Szent Terézke	14
Szandál és téli cipő	14
Kék szemekben szeretet	15
Két csók	16
Levél anyák napjára – akkor és most –	16
Minden Karácsony a szeretet éjszakája	17
Csók a kis Jézusnak	19
A szeretet körforgása	20
Takaró és sál	20
A szeretet nem szűnik meg soha	21
„Szeretnék még egy kicsit élni”	21
„Talán meg tudja várni”	21
Anyám sírjánál – szeretet	22
Az apa szerelme gyermekei iránt	22
Szeress kicsim, szeress!	22
Szeretlek kis barátom	23
A szeretet felismerése	24
Vér és szabadság: hazaszeretet	25
Az értünk sírt könnyek	25
„Szeretet az Isten”	26
„Beszélj magadról!”	26
Szeretet lángol a misén	27
Szívek fészkeiben él a szeretet	27
Amikor koldus a szeretet	28
Ébenfa kereszten elefántcsont korpusz	30
„Nem félsz megölelni a halált?”	31
Az ember és a tenger	31
Anyá siratja csecsemőjét	32

Bölcsődal a kriptában.....	32
Gyermeksírok fölött szeretet.....	32
Szeretem a Földet.....	33
A szeretetet nem lehet eltemetni	33
„Megszeretni egymást – ha elválunk?”.....	33
A párhuzamos utak a szeretet végtelenjében találkoznak.....	34
Szomorúság bennem	34
„Ne keljen föl hiába a Nap”	34
Amikor fehér kenyér a szeretet.....	35
A szeretet nem vár viszonzást.....	35
Az igazságosságnál erősebb a szeretet.....	36
Amikor a pénznél erősebb a szeretet	37
Szeretet az őserdőben.....	38
Irma néni fikusza.....	38
Vallásunk szíve a szeretet	39
Az Oltáriszentség arcunk Veronika kendője.....	39
Szeretet szentsége	40
Himnusz a Naphoz.....	40
A szeretet szól	41
Szeretettel, csak szeretettel	41
A többiek a szeretet.....	42
A szeretet lehelete	43
A szív szeretet.....	43
Az együtt hallgatott csönd	44
Ilyen az ember.....	44
A lábakat mosó szeretet	44
Féltelek.....	45
Anyák ékessége a szeretet.....	45
Boldog ember.....	45
Isten szeretete és az anyák szeretete	45
„Uram, túlsordul a szereteted!”	47
Örkődő szeretet	47
Síromon szeretet.....	48
Találkozom a szeretettel?.....	48
III. Isten a szeretet.....	50
Isten a szeretet.....	50
Az önszeretetről	52
Szeressétek egymást.....	54
Istenszeretet.....	56
IV. Mondatok a szeretetről	58

Szívünk könyv

Szívünk könyv, a szeretet írja tele ritka vagy sűrű sorokkal. Szívemből most oldalakat másolok ki.

Miért?

Kértek rá. A kérést könnyű teljesíteni, hiszen a szeretet oly bőség, amely kiárad az emberből mosolyban, olykor könnyben, máskor tettekben. Most e lapokon szavakban.

Amikor olvassák történeteimet és tünődéseimet, bizonyára lesz, aki kérdezi, hogy miért is írta le a szerző, hiszen oly jelentéktelen események s nem rendkívüli gondolatok. Igaz lehet ez az olvasóra nézve – de akivel történtek, akiben meglátásként felvillantak, annak élet.

Kérdező olvasóimat kérem, még inkább azokat, akiknek jelentenek valamit soraim, olvassák saját szívük történeteit is, hiszen a szeretet mindenkiben él, éltet, „ír”. Legtöbbször nem nagy dolgokat, ám azok mégis az életet jelentik, mert szeretetből, szeretetben, a szeretetért születtek meg.

Átadom kincseimet. Mindenkinek igazán egyedüli gazdagsága a szeretet. Írásomban valamiképpen magamat ajándékozom. Nem leszek szegényebb. Talán gazdagabb, mert örömet szerzek.

Persze van, ami leírhatatlan és csak az enyém marad. Még a költők, misztikusok sem képesek benső világukból mindent elmondani. Hallgatásuk nem önzés, egyszerűen ilyen az ember. Sok mindenben önmaga előtt is titok. Egyedül Isten tudja, mi van az emberben. Ő a leírhatatlan sorokat is olvassa.

Könyv a szívünk. A magaméból oldalakat másolok ki. Olvasni szemmel, „érteni” szívvel lehet. A láng tüzet gyújt. A szeretet, amellyel írok, talán szeretetet lobbant föl, és szebb lesz életünk...

I. Szeretet Vagyok?

Szeretet

Írom, mondom, élem. Mi a szeretet? Kérdelem. Válaszom nincs. Kinek van? Ki fejtette már meg a szeretet lényegét? Valóság, amely a fogalmak pókhálójába nem fogható, szavak rácsai kifejezését lehetetlenné teszik, sőt a tettek sem képesek feltárni.

Szeretet. Van. Létezik. Élet. Oly egyszerű és oly igaz, mint egy gyermek mosolya, mint az emberi szív meleg dobbanása, mint baráti kézfogás, a szerető kedves tekintete és oly igaz, mint az önként vállalt áldozat vére.

Szeretet. Titok. Nem kisebb, mint az élet. Honnan az élet és hová tart? Minek s miért az élet? Honnan a szeretet bennem, benned, mindannyiunkban? Miért és minek? Miért éppen őt szeretem, miért őket szeretem a hatmilliárd ember közül így s másként a többit? Hová lángol bennünk a szeretet?

Szeretet. Titok, mint az Isten. Nem kisebb. Nem lehet nagyobb. „*Szeretet az Isten*” – tanítja János apostol. Van-e nagyobb titok s valóság, mint az Isten? Ne csodálkozzunk tehát a szeretet titkán, amely oly misztérium, mint maga az Isten, hiszen Isten a szeretet.

Akiben a szeretet, abban jelen az Isten.

Aki szeret, abban az Isten szeret.

Akit szeretnek, azt Isten szereti.

Szeretet – mit lehet róla írni, mondani? Adjuk át magunkat a szeretetnek, Isten ölel át minket.

„Első” találkozás a szeretettel

Létem és életem előtt már ismert, magáénak akart, vagyis szeretett az Isten.

Anyám és Apám szerelmes álmodozásaikban elképzelték egy gyermeket. Maguknak. Szerető ölelésük gyümölcseként szerelemben fogantattam.

Íme, a Teremtetlen Szeretetet követte a teremtményi szeretet a nő anyai odaadásával, a férfi apai erejével.

Öntudatlan ösztönrel fogadhattam az isteni s emberi forrásból engem éltető szeretetet.

Anyám életében éltem kilenc hónapon át. Amikor megszülettem, érezhettem a testvéri szeretet figyelő simogatását.

Miért nem gondolok erre sohasem, csak most a kezdetemre történő emlékezéskor? Csupán élveztem s természetesnek vettem, amit kaptam, mint a levegőt, amely mindig jutott, a napfényt, amely melengetett, a vizet, amely szomjamat oltotta.

Még öntudatlan voltam az „első” találkozáskor a szeretettel. Volt-e pillanat, volt-e nap, hogy a Teremtetlen Szeretet és a teremtményi szeretet e szívekből nem ölelt?

Boldogítón visszaöleltem?

Akkor még öntudatlan?

És azután?

Visszaölelek míg nem késő?

Miképpen mondjam el

Hogyan találkoztam a szeretettel öntudatra ébredésem előtt? Édesanyám melléből tej és szeretet csordult számba, szívembe. Apám védőn hajolt fölém. Bátyám féltudatos sejtéssel örült testvérének.

Azután rám csordult a keresztvíz az Atyaisten gondviselő, a Fiúisten megváltó, a Szentlélek Úristen megszentelő szeretetével, és akkor parány testem a Szentháromság temploma lett.

Ki az, aki keresztény és nem így történt vele? Örül neki? Rácsodálkozik élettörténetének képzeletet felülmúló kezdetére?

Aki pedig nem keresztény, azt is anyai, apai, testvéri szeretet ölelte. Őrá is Isten teremő arcával nézett, léte pillanatától kezdve „leste” és „lesi”, miként adja megváltó ajándékát. Lelke érinti őt is, szabadságát isteni tapintattal tisztelve.

Találkozunk a szeretettel öntudatunkra ébredés előtt. Élnénk-e, ha nem így volna?

A jó kezdet fél siker – mondja a népi bölcsesség. Hogyan lehet mégis félresikerült élet, ha szeretetből kezdődött? Talán, mert nem szeretettel folytatódott. A szeretetet mindig újra lehet kezdeni! Aki pedig szeret, jobban szeressen, hiszen a szeretet véges szívben is lehet végtelen.

Megelőzött a szeretet

Újra erről írok. A kezdetről. A kezdet nem csupán félsiker lehet, de meghatározza az egészet, ami utána kezdődik. „Minden kezdet vég és minden vég kezdet.” Újra tehát a kezdetről.

Ismét Istenről beszélek. Megelőzött.

Előbb szeretett, mint én szerethettem volna. Még nem volt szemem, hogy lássam. Nem volt fülem arra, hogy halljam. Nem volt még szívem, sem lelkem, hogy szerethessem. Ő már szeretett.

Amit Jeremiásnak mondott a Biblia tanúsága szerint, mondja nekem, neked, minden embernek: „*Mielőtt megalkottalak volna anyád méhében, már ismertelek, mielőtt megszülettél volna, fölszenteltelek*” – magaménak választottalak. Amint Jeremiást feladatra rendelte, feladatra rendel mindannyiunkat.

Feladatra rendelt, hogy atyja legyek sok-sok léleknek, valakiknek; apja legyek három gyermekemnek; hivatalban évtizedeken át szolgáljak; közösség élén dolgozzam és könyveket írjak...

Kérem, aki olvassa írásom, gondoljon Istennek erre a megelőző szeretetére: őt mire rendelte? Ha élete elején van, akkor kutassa, keresse, figyelje, mire választotta ki a Teremtő. Ha élete delén vagy már annak utána, akkor tekintse át életét, mire rendeltetett? Az élet így nyer értelmet. Nincs jelentéktelen emberi élet. Szeretetből szeretetért szeretetben született az élet, hogy szeretetben szeretetből a szeretetért éljen.

Óh mennyi formája, alakja van s lehet az emberi életnek! Nyilván más és más egyénenként, országonként, foglalkozásonként, földrészenként és a különböző történelmi időkben, ám egyben azonos: szeretni lehet!

Egyszerűbben érzékeltetem mondanivalóm velejét, ha arra kérem olvasómat, próbáljon keresni csak egyetlen életállapotot, amikor és amiben nem élhető meg a szeretet.

Mindez mindenkinél a kezdetkor kezdődött, amikor Isten megelőzött szeretetével.

Fokról-fokra tudatosul

Az ember piciny korában, fejlődése folyamán fölfedezi a kezét, a lábát, majd önmagát a tükörben, aztán rájön, hogy ő „én”. Érti érzéseit, örömmel szólal meg, élmény számára a

beszéd. Megéli az éhség, szomjúság ösztönét, majd rásejt arra, hogy szeretik és ő maga is szeret – s így *fokról-fokra tudatosul benne az istenszeretet*, amely benne van, benne fejlődik, él s élni akar oly erővel, mint bármely ösztön, mert az ember Ember: imádásra született. Lehet-e pedig igazán imádni, ha a hódoló tisztelet s félelem mellett egyenértékűen nincs ott a szeretet?

Hogyan is tudná bárki leírni istenszeretete kialakulását, történetét lelkében az ártatlan gyermekszív kezdődő vágyától, föltétlen bizalmától a tudatos istenkövetésig, akár a mindent átható istenszerelemig?

Gyermekszívemben, ifjúságom szívében, érett felnőttkoromban, életem naplementéjében fokról-fokra alakul az istenszeretet.

Mennyivel más a *Mi Atyánk* imája gyermekszájból és mennyivel más ifjan vagy idősebb korban?

Mit jelentett először mondani: *Hiszek az egy Istenben... Anima Christi sanctifica me* (Krisztus Lelke szentelj meg engem)... s mennyivel más a szavak jelentése, ha ma imádkozom...

A szeretet élet. Az élet változik. Az élet azért élet, mert „mozdul”, lélegzik, belülről építkezik. Csak a halál merev, dermedt, változatlan.

„*Ki viszi át a szerelmet a túlsó partra?*” – kérdi e több értelmű kérdést a költő. Vajon milyen szerelmet hordozunk magunkban életkorunk egyik partjáról a másikra, és milyen szeretettel lépünk a túlsó partra Isten elé?

Szeretet, szerelem ember és ember között, Isten és ember között, ember és Isten között – már ez csodálatos, hogy a szeretet ösvonzásában, ösigénylésében, ösönátadásában Istenhez vagyunk hasonlóak, aki teremtményeivel osztozik a Szeretet életélményében...

Szeretet vagyok?

Szeretlek – mondod, mondom. Más, ha én mondom, más, ha te mondod s ismét más, ha a harmadik és a többi mondja. Mennyi változata a szó jelentésének, ha mind a hatmilliárd ember vallja?

A tenger lehet „ennyi” arcú számlálhatatlan hullámaival. „Ennyi” fényes csillaggal az éjszaka ege fénylik.

Szeretlek – mit jelent? Mást jelent, ha szüleimnek, mást, ha barátomnak mondom és megint mást, ha szerelmet kívánok vallani. És mily édes, ha gyermekem vagy unokám ölelem e szóval: Szeretlek! Szeretlek, így mondom Bella névre hallgató pulimnak s így udvarom fenyőjének. A szó azonos, a betűk ugyanazok, mégis mennyivel mást mondok az egyiknek, mint a másiknak.

Szeretem a mézet és whiskyt, szeretem a kalácsot és a forrás vizét. Szeretem érinteni a bársonyt s markolni a sziklát; hallani a pacsirta-dalt és a Bach orgonamuzsikát. Szeretem az eső illatát, a gyöngyvirág leheletét, szeretem látni a madarak díszes tollat, a hó hatszögletű kristályait.

„Szeretem” érzékszerveimmel a mindenséget. Mennyi változat a viszonyulásban, a közeledésben, az élményben, s mindezeket egyetlen szó, a „szeretet” ragozva fejezi ki. Mennyi gazdagság!

Honnan? Belőlem, bennem. A szeretet az én élményem, *az én életem!* Talán én magam is szeretet vagyok?

A Biblia arról tanít, hogy Isten képmására teremtett minket, embereket. Ha ezt teljes tartalmában nem értem – ki érti teljesen? – föl nem foghatom, azt azonban érzem és élelem: *szeretek*. – Így érzem, Isten rokona vagyok.

Ha él bennem a Szeretet,
ha vallom és élem: szeretem,
akkor döbbenetes kimondani:
valamiképpen „isten” vagyok,
szikra a Teremtetlen Szeretetből...
„Szeretet az Isten: aki szeretetben él,
Istenben él és Isten őbenne.” (1Jn 4,16)

Egy hivatás pillanata

Templomba mentem adorálni. Akkorian szép szokás volt az Oltáriszentségben élő Jézust meglátogatni. Nyár volt. Délután. A templomban csönd. Jézus a Szívére mutatva nézett rám az oltárképről. Nem égi sugár, csupán napfény volt a gloriólája.

Nem emlékszem, mit imádkoztam. Hosszan, röviden, vagy csak fohászkodtam? Lehet, egyszerűen hallgattam. Hallgattam a csöndet. Isten csendjét.

Amire emlékszem, soha nem felejttem el. Él bennem a pillanat. Semmi rendkívüli benne, hacsak az nem, hogy egyáltalán megtörtént.

Kiléptem az ajtón, mentem le a lépcsőkön, már a kapun kívülre kerültem, a járdára léptem, amikor megragadt, betöltött egy gondolat:

Isten szeret minket s el kell mondanom az embereknek, és kiáltanom nekik: Szeressük az Istent!

Ennyi az egész. Semmi rendkívüli. „Csak” egy gondolat, amely belém villámlott. Valaki érintett.

Ötven éve már él szívemben és elcsodálkoztat: szeret minket az Isten, és ösztönöz, ellenállhatatlanul indít, hogy éljem és mondjam másoknak: szeressük az Istent.

Annak a nyári délutánnak pillanatában – a hivatás pillanata volt? – érintett a Szeretet.

Szerelem lenne-e ha értenénk?

Megértem, hogy sok szívben „nincs Isten”-t kiált minden jaj, amit gyermek sikolt vagy szenvedve tűr.

Azt nem értem, hogy sok ember miért nem látja, érti, amit felénk nevet minden gyermekszem, gyermekarc és gyermek-mosoly: *van Isten!*

Az ártatlanok kínja nem erősebb érv Isten *ellen*, mint az ártatlanok ereje, szépsége s öröme Isten *mellett*.

Méltó és igazságos lenne, hogy ha már minden szenvedésben megkérdjük, miért ver az Isten, miért ezt a sorsot érdemeltem – akkor minden örömben és sikerben kiáltanánk: *szeret az Isten!*

Isten volna-e az Isten, ha nem volna nekünk titok? Szerelme az ember iránt szerelem lenne-e, ha értenénk, hiszen előttünk az ember ember iránti szerelme is titok, és könnyek nélkül soha nincs.

Kő vagy szív?

Szokatlan kérdés, holott nagyon mindennapi. Szívtelen emberekről gondoljuk, hogy szívük helyén kő van. Olykor Istenről is így vélekednek.

Egerben látogattam meg rokonomat. Öten ültünk a családi asztalnál. Az ízes ételek mellett irodalomról, vallásról beszélgettünk, természetesnek vették, némi tisztelettel is, hogy vallásom gyakorlom. Ők magukról másként vallottak. Az Anya: „Hiszek, így neveltek.” A kisebbik Lány: „Szoktam imádkozni.” Az idősebb Leány a húszévesek magabiztosságával

hitetlennek mondotta magát. Az Apa: „Pesten éltem át a második világháborút és az 56-os szabadságforradalmat. Ártatlan halottakat láttam az utcán. Szívtelennek tűnik előttem az Isten. Nem hiszek.”

Camus a „Félreértés” című drámájában élesebben fogalmaz: huszonöt év után hazatérő férfit az anya és nővére nem ismerik föl, és a vendégfogadójukba betért „idegent” megölik. Ezután ér oda a feleség, aki felismeri a helyzetet és közli velük: gyilkosok. A szerencsétlen anya és leánya öngyilkosságuk előtt heves szóváltásba kerülnek. Az egyik szinte bomlott elmével kiabálja az özvegy felé:

„Mit ér a lét hívó szava, mit ér a lélek riadója? Mi értelme a tengerhez vagy a szerelemhez kiáltozni?... Fogadjon el egy tanácsot. Imádkozzék Istenhez, hogy tegye kőhöz hasonlóvá. Ő, az Isten is ezt választotta önmagának, ez az egyetlen igazi boldogság. Tegyen hát úgy, mint ő, legyen süket minden kiáltó szóra, legyen kővé, amíg nem késő.”

Camus nem kérdi, hanem állítja: Isten, mint a kő, süket. Nincs szíve. Aki ezt állítja, nem ismeri a Biblia, a keresztény hit Istenét: a mi Istenünknek szíve van!

Ő beszél arról, hogy még az anya is megfélemlíthet gyermekéről, ő akkor sem övéiről. Jézus tanítja, hogy tudta nélkül veréb sem eshet le a fáról, mennyivel inkább gondoskodik rólunk, hajunk szála sem görbülhet meg. Kérésünk még meg sem fogalmazzuk, ő már tudja, mire van szükségünk.

Vajon nem Jézus mondotta: „*Tanuljatok tőlem, mert szelíd és alázatos szívű vagyok!*”?

Vajon a kő érzéketlenségével vagy szívének bőségével hirdette a fő- és új parancsot: *Szeressétek egymást, amint én szerettelek titeket...*

Vajon nem az ember iránti szerelmes szeretetéből vállalta a halált és *engedte* lándzsával átdöfni szívét?!

Kérem, mutassanak az emberiség istenei közül csak egyetlen egyet, aki megmutatta a szívét!

Az Isten szíve Jézus Szíve!

Jézus Szívében a Szentháromság szeret és él!

Jézus Szíve a Szentháromságban dobog.

Jézus Szívében él a felfoghatatlan Háromszemélyű Isten.

A Szentháromság misztériumában emberszív dobog, Jézusé. Jézus emberi szívében a Háromszemélyű Isten szentséges szerelme.

Kő vagy szív? Amilyen egyszerű a kérdés, olyan kemény, ha ilyen tartalommal tesszük föl, amint az előbbieken gondolkodtunk.

Aki a hit ajándékában él, kérem, imádkozza most el a Jézus Szíve litániát és örüljön...

Aki keres, aki kételkedik, akire kőszúllyal nehezedik a tapasztalat, mint rokonomra, azt arra kérem, Nemes Nagy Ágnes „Ekhnáton jegyzeteiből” című versét olvassa el. A költő Istent-akaró, Istent-kereső és Istent-teremtő szándékával találkozik; úgy érzi – Istennek mondja: „*Már nem halaszthatlak tovább.*” És kételkedő, kereső értelmi magatartását nem szégyelli, ám kéri:

„S helyezd el ékszeres szívedben:
hogyan igazságra törekedtem.”

Kő vagy szív?

Isten a szeretet. Ha nem volna szíve, nem lenne Isten.

Uram, Istenem,
ékszeres szívedben
helyezzél el engem...

Áldoztatok

A papok Istent-osztó boldogságát ismerem. Naponta áldoztatnak a templomban. Az oltár előtt emberek, akik Istenre éhesek. De mennyien vannak, akik templomba menni nem tudnak!

Ott vannak ők irodában, műhelyben, orvosi rendelőben. Vagy a vonaton, a villamoson. Utaznak, dolgoznak, gyógyulni akarnak. Idősek, fiatalok, munkások és értelmiségiek: emberek, akik Istenre éheznek. Nem mondják, de őt várják.

Szívemet – piros ostya – töröm hát szét mosolyba, tanácsba, jó szóba, megértő hallgatásba. Együtt örülök azzal, akinek öröme tiszta, és minden síróval együtt könnyezek.

A szeretet színei alatt áldoztatok.

Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj. Nem vagyok méltó, hogy másoknak adjalak. De nem lehet, hogy magamhoz ne vegyelek és nem lehet, ha már a szívemben élni kezdesz, hogy ki ne csorduljon belőlem a Szeretet...

II. Történetek és tűnődések

Nem mindegy

Ha szeretsz,
minden szem nyitott ablak,
a szívekbe látsz.

Ha gyűlölsz, senkire rá nem találsz,
arcokat nézel ugyan,
a lelket nem láthatod soha.

Ha szeretsz,
a szó titka megnyílik,
a hang üzenetet ad neked.

Ha gyűlölsz,
a beszéd csak zörej,
nem hallhatod meg benne, ami neked szól.

Süketté és vakká tesz a gyűlölet,
látóvá és hallóvá a szeretet.

Nem mindegy
szíved
gyűlöl vagy szeret?

Anna és Mária

Két idős asszony. Hetven- és hetvenöt évesek. A hetvenéves látogatja meg az idősebbet. Több mint tíz éve, hogy látták egymást.

Találkoznak.

Ebéd. Beszélgetés. Csönd.

Ahogy telt az idő, a csend növekedett köztük és bennük. Közeledett az elválás ideje. A hetvenéves Máriának indulnia kellett haza.

Anna asszony a kapuig kísérte hűgát. Megölelték egymást. Zokogásban remegett testük.

Karjaik úgy ölelték egymást, mint a gyökér kapaszkodik a földhöz.

Mária asszony unokája nézte őket. Amit a két idős asszony érzett, ő tizenhat éves szívével sejtette. Búcsúzás. Végleg. Örökre? Egymást látni életükben remélni sem lehet.

Csönd. Elhalkult a sírás. Csak néma könnyek az arcon. Elengedték egymást.

Mária indult a vasútállomás felé. Néhány lépés után visszanezített. Integedett, mozdulata egy végső üzenet: Szeretlek! – Anna asszony visszaintegetett:

Szeretlek!

Egyik sem mondta, hogy viszontlátásra.

Az elmondhatatlanul szomorú búcsúzásban az unoka meglátta a Szeretetet. Azóta is előtte az összeölelkező két asszony, akik elválásuk után szelíden járták tovább életsorsuk szegényes útját. Szegényen? De mily gazdagon, döbbsent rá évek múltán az unoka. Mily szép és gazdag

volt a szíve Anna asszonynak és a Nagymamának, hogy a viszontlátás reménye nélkül igaz szívvel kimondták: *szeretlek!* Mily őstudás élt „tanulatlan” szívükben? Nem kevesebb, mint amit a filozófus Gabriel Marcel tanít: „*Ha valakinek azt mondom, szeretlek, az lényegében azt jelenti, hogy te nem halsz meg.*”

Anna asszony és Nagymamám, intsetek felém: szeretlek! – Intsetek a találkozás reményében.

In nomine Dei

Apám naptára az asztalon. Van gyerek, aki nem nézegeti apja naptárát? Magam is kezembe vettem, forgattam, olvastam a bejegyzéseket. Volt, amit értettem, volt, amit nem. Éveken át néztem naptárát. Mindegyik elején, fönt, nagy betűvel bejegyezve: *In nomine Dei!* Isten nevében! – Csak ennyi.

Ő nekem soha nem mondotta: szeretem az Istent. Nem mondta. Tudtam. Szerette. *In nomine Dei!* – írta minden év naptárának elején. Isten nevében – mert szerette Istent. Egyszerűen, mint a mindennapi ember, aki, ha igaz is, naponta hétszer botlik.

In nomine Dei! – olvastam gyerekfejjel, majd ifjú mérlegeléssel. Apámnak fontos az Isten. Így nekem is Isten lett az Isten, akivel kezdeni kell az évet és élni az életet. Vajon mit tettem? Minden füzetem első lapjára írtam: *In nomine Dei.*

A gimnázium egyik tanára észrevette. Kért, ne írjam a füzetembe, ne tegyem, mert mind neki, mind nekem bajom lehet belőle. – Igen, akkoriban ez oly könnyen megtörtént, hiszen osztálytársamat, aki olvasókönyvéből az „Új Isten” című verset kitépte, az ország összes középiskolájából kizárták. (1952) – Mit tehettem? Füžeteimben leragasztottam a beírást. Rejtve maradt, hogy *in nomine Dei.* De szívemben tovább élt, hiszen Apám így szerette az Istent. Vele kezdte az évet és Vele (akkor még nem tudhattam!) fejezte be életét, mert szerette...

Hatalmas erdő melletti faluba helyezték Apámat. Főiskolásként odajártam haza. Szomszédunk Ipsics bácsi volt. Falusi, erdőmunkás, paraszt. Mesélte, hogy a Báró, aki Münchenben élt, gyakran járt birtokára vadászni. Egészen eddig, hiszen a falu földje is az övé volt. Érdeklődve hallgattam, amint meseként mondogatta történeteit. Figyelmemre hálás volt.

– Jöjjön velem kocsikázni. Erdőbe megyek fáért. Jön?

– Megyek.

Befogta két lovát. Büszke volt rájuk.

– Jól ül?

– Igen.

Ekkor ostorával csattintott. Rászólt lovaira.

– No, induljatok! Isten segíts!

Felfigyeltem. Már az első induláskor. Aztán, ahányszor megálltunk, újra indultunk, újra mondta:

– No, induljatok. Isten segíts!

Ipsics bácsi sem mondta nekem soha, hogy szereti az Istent. Szerette. Mindennap. Munkájában. Ahányszor elindult. Óh nem egy új évbe, „csak” egy útra. Egyedül ő sem akart menni. Isten segíts – kérte Istenét, legyen vele. Miért másért, mint azért, mert hitte s szerette.

Szeretni Istent – mennyiféleképpen lehet? Ahány emberi szív, ahány emberi életsors, mind, mind lehet vallomás: szeretem az Istent. Soha nem fogalmazták így, más előtt legkevésbé.

Több az istenszeretet a világban, mint gondolnánk. Ha kevesebb lenne, már nem élne az emberiség.

Éljünk: *In nomine Dei!* Mondjuk: Isten segíts!!

Feladó: Szent Terézke

Az apa börtönben. Vétke: sikkasztás. Saját patikájából vett ki orvosságot, volt vád 1951-ben. Az anya otthon maradt két tanuló fiával. Mosni járt olyan házakhoz, ahol merték vállalni a kockázatot, hogy egy elítélt feleségével dolgoztatnak, természetesen titokban.

Szűkösen élt a csonka család. Megélhetésük nehéz heteinek egyikén pénzt hozott a postás. Aztán ismét és újra, minden hónapban. A kisebbik fiú megkérdezte az anyját:

– Ki küldi a pénzt?

– Kisfiam, nézd meg a feladóvevényt és olvasd el. Én magam is csak ennyit tudok.

A fiú kézbe vette a gondosan félretett utalványszelvényeket. A feladó neve s címe helyén csupán ennyi állott: *Szent Terézke*. Hogy ki volt Szent Terézke, tudta, de hogy ki adta föl a pénzt, azt sem ő, sem az édesanya ki nem találta. A börtönből hazajött apa előtt is titokban maradt, mert „Szent Terézke” soha nem árulta el kilétét. Valaki titokban, rejtetten szerette a családot. Talán sérteni nem akart, talán hálát nem várt, vagy egyszerűen a viszonzás akarása nélkül gyakorolta a szeretetet.

A családból egyedül már csak én élek.

Én voltam a kisebbik fiú, aki kíváncsian olvasta a feladó „nevét”: Szent Terézke.

Anyámnak eleinte gondja volt, hogyan is köszönjük meg? Nem volt rá módunk. Most írom ismeretlen segítőknek: köszönöm! Valószínű már ő sem él. Itt. Remélem él odatúl, ahol különösen értékelik, ha valaki úgy tesz jót, hogy a balkéz sem tudja a jobbkézt tettét.

Köszönöm neki a kenyérre, tejre küldött pénzt. Nélkülözéseinkben az éhségtől ő mentett meg minket. Táplálékot adott. Sőt ennél többet! Az Emberbe vetett hitemet erősítette akkor; azóta is, ha a rossz, a gonosz önzés miatt megingok, szinte kiábrándulok az emberből, ő jut eszembe. Az Ember jó is! Ő pénzesutalványon keresztül érzékeltette: minden látszat s kegyetlen valóság ellenére van Istenben és Emberben szeretet...

Szandál és téli cipő

Tizennyolc éves voltam. Bátyám Pesten lakott és dolgozott. Érettségi után felkerestem. Szűk padlásszobában élt. Ágy, asztal, egyetlen szék. Albérleti hangulat. A szegénységgel élt együtt. Mire is telhetett volna a munkás-keresetből?

Megöleltük egymást. Ő büszke volt érettségizett öccsére. Már érkezésemtől végignézt rajtam. Rajtam sem a gazdagok ruhája. Különösen kopott téli cipőmon akadt meg a szeme, hiszen június volt.

Másnap boltokba vitt. A cipőboltban hosszan maradtunk.

– Válasszál szandált. Így nem utazhatsz szüleinkhez. Nagyon kényelmetlen lehet meleg cipőben nyáron.

Jó ízlésével irányította a választásomat. Boldog voltam. A kényelmes szandálban kellemes érzés töltött el.

Egy szandál és még mindig emlékezem rá? Igen, mert az több volt, mint szandál. Bátyám az élettől éretten, én az iskolától „éretten” találkoztunk és felejtve minden civódást, ő így mutatta meg, amiben különben soha nem kételkedtem: szeret.

Sok-sok év után külföldről gazdagon jött haza. Akkor is már éveken át segített. Tél volt. Mélybarna irhabundában szállt le a vonatról. Megöleltük egymást, jól végignézt. Igényes volt gazdagon és szegényen is az öltözködésre. Akkor nem szólt. Hazautaztunk vidéki otthonomba. Néhány nap múlva mondja:

– Öcsém, neked szükséged van meleg cipőre. Ne tiltakozzál. Vedd a kabátot. Induljunk.

A boltban, mint gondoskodó báty kiválasztott egy puhabőrű, barna téli cipőt. Felvettem. Megfelelt. Láttam és örült.

– Vezetnék neked drágábbat is, de te nem autóval közlekedsz. Gyalog és kerékpáron ez bírja majd az igénybevételt.

Igaza lett. Hosszú telek havát, hidegét egyaránt bírta.

Emlegetem ezt a téli cipőt. Oly nagy dolog? Igen, mert több, mint cipő csupán. Elkopott már, de őrzöm. A szandál már nincs meg, amit keresetéből első ajándékként adott. Őrzöm a téli cipőt, amit utolsó ajándékként kaptam tőle, amely nem volt más, mint az első: a szeretet jele.

Szandál és téli cipő a „keretje” egy élet testvéri szeretetének.

Kicsinyek a szeretet emlékei. A szeretet nagy. Mily jelentéktelen az ajándék, ám képes a jelentékeny szeretet tolmácsa lenni. Szívünket az emlékezés mellett a tárgyak, mint a szeretet jelei éltetik.

Szandál és téli cipő.

Kék szemekben szeretet

Régen történt. Most történt? A jövőben fog megtörténni? – Vannak pillanatok, percek, amelyek az időbe nem léptek, talán az időből léptek ki: időtlen élményt adnak, akár könnyeket csálnak az ember szemébe, akár örömet rajzolnak az arcra.

Érettségim előtt krónikus mandulagyulladás után kórházba kerültem műtetre.

Támlanélküli szék. Beleültettek. Kendők a nyakamban, térdemen. Nyugodt mindenki. Az alig negyvenes éveiben járó szőke hajú orvos is. Előttem kör-óra a falon. Mutatja az időt, amelyet három mutató különböző sebességgel mér. Az én időmet nem mérte.

A kezdet után, hogy a fájdalomcsillapító injekciókat beadták, minden megállt. Csak a fájdalmat éreztem. A fölém hajló orvos verejtékes homlokát láttam. Egyre nyugtalanabbul mondta: *Ne höröggj, ne kiabálj!* – Még ingerültebben adta utasításait asszisztenseinek.

Kín a torkomban. Az orvos arcán küszködés. Izzadtunk mindketten. Többen fogták a fejem, meg ne mozduljon. Nem értettem semmit, hiszen mindenki állította, hogy a mandulaműtét könnyű.

Előttem az óra, amely nekem nem mérte az időt. Egyre szüntelenebb lett a fájdalom.

Az óra alatt egy nővér arca. Ismerem. Miért néz? Néz, igen, néz, kék szemével. Ismerem. Naponta a misén, amikor ministrálok, áldozik. Ő ott látott és én őt ott. Most itt egymás szemébe nézünk. Hideg, kék szem és benne Édesanyám mélybarna szemének aggódó szeretete. Csak a szemébe nézek. Mit akar? Nyugtítani? Baj van? Imádkozik? Értem? Az orvosért?

Aztán hirtelen mindennél élesebb fájdalom, végső mozdulat – gondolom –, valóban az, az orvos szól: *Sikerült, kint van.* Arcáról – most őt nézem – letörli a verejtéket és fáradtan rám mosolyog. Mást nem mond. Elmegy, engem pedig, aki csak támoltyogva lépegetek, ágyamhoz vezetnek.

Néhány nap múltán a folyosón álldogáltam. Jött az orvos, fiatalkora ellenére már professzor. Szőke haja, arcalkata, tekintete szelíd férfi benyomását keltette.

– Köszönöm fáradságát és türelmét, doktor úr.

– Szerencséd volt. Túl vagyok a tízezredik műtéten. A te mandulád az ismétlődő láztól a garatfalhoz sült. Onnan kellett levennem óvatosan, nehogy kiszakadjon a garatfal és megszakadjon az ott haladó életfontosságú ér. Ha megszakad, véged. Ilyen nehéz esettel még nem álltam szembe. Hogy sikerült, ekkora rutin kellett, mint nekem van és valami más... Újra születél!

„Valami más” – vajon tudta, hogy egy apáca volt jelen a műtétnél és imádkozott, és kék szemével nézett, nézett: élned kell, nem halhatsz meg, és könyörgött Istenéhez és az enyémhez, akivel reggelenként együtt találkozunk a misén?...

Régen történt? Most történik? Majd csak történni fog? Három mutató mérte az időt, de élményem időtlen. A szeretet életterében, ami nincs időn kívül és téren kívül, ám valóságában másvilágból szüremlik hozzánk, lehetetlen nem éreznem – akkor, most a jövőben –, hogy a szeretet egyszer kék szemekből nézett rám.

Élek, köszönöm Istenem!

Két csók

A csók a szeretet jele. Gyermek, szülő, jegyes, hitves, férj s feleség, férfi, nő... személy a személynek ezzel a hús-vér-meleg érintéssel adja át szeretetét.

Még a virágot is csókkal illetjük, ha elragadtat. Sőt van, aki kedvenc kutyuskájának vagy a cicának is puszival fejezi ki szeretetét.

A tárgyak felé ritkán közeledünk így.

A fiú tizenhat éves volt. Apja börtönben. Közben jött az utasítás: „El innen!” Költözni kell. Gyakori volt ez a zsarnokság évtizedeiben.

A fiú anyjával, bátyjával elköltözik. Albérletet kaptak. A szülőházban semmijük nem maradt. De ott maradt a ház, a szülőház.

A fiú éjjel visszamegy. Megsimogatja házuk falát. És megcsókolja. Szívébe csókolta. Onnan senki el nem veheti.

A fiú férfivé érett. Falvak, városok adtak neki munkahelyet. Módja volt templomokat felújítani. Szívvel tette. Aztán a faluból is mennie kellett. Hogyan hagyja itt szíve felét?

A faluban töltött utolsó estén a templomba ment. A sekrestyés bizott benne. Magára hagyta.

A szentélyben térdelt. A szentségházon faragott Pelikán. Fölállt. Megcsókolta a szentségház ajtaját. Szívébe csókolta. Senki onnan nem tépheti ki. Még a halál sem.

Levél anyák napjára – akkor és most –

Édesanyám;

a virágok elhervadnának, de szeretetemtől átmelegedett gondolatok frissen érkeznek hozzád.

Az Úristen saját szépségéből adott a virágoknak, a messzi csillagoknak, az erdők zöldjének és a felhők bíbor-arany-ezüst játékának. Erejét adta az anyag ölében nyüzsgő titkos mozgásnak és az égitestek alig mérhető rohanásának. Bölcsességét a világmindenség roppant terveibe tette, az Értelmek kutató fényét a férfi fejében gyújtotta meg.

Szeretetének jóságát hová helyezte?

Az anyák szívébe... Tiedébe is, jó Anyám!

Amióta Jézusban az Isten emberré lett s ki tudja hányszor mondotta anyjának: Édesanyám – azóta a mindig szent szó még szentebb lett: Anyám!

Szívek piros koszorújában él az ember. Szeretetek és szerelmek gyulladnak fel, lángolnak és elhamvadnak. Csak egy szív ég értünk földön s égben egyaránt: anyánk szíve.

Ahol szeretet van, ott Isten jelen van. Így tehát Istent addig nem lehet a földről száműzni, amíg egyetlen anyai szív dobog s tenne a tiszta szeretet.

Ha a szívek a szeretet mécsei, akkor az anyák szíve *örökmécsként* ég a családok életében.

A női szív az anyaság bölcsője. Benne ring az emberiség élete és jövője. – Áldott a szíved Anyám, mert ringattad benne családukt és magyarságunk jövőjét. Nem élsz magadnak és nem élsz hiába.

Ha igaz, hogy az anyák mindig szeretik gyermekeiket, akkor az is valóság, hogy még a tékozló fiúk s lányok szívében is mindig marad egy szikrányi szeretet anyjuk iránt. (Talán ez menti meg őket, hogy embertelenné váljanak vagy kárhozatba jussanak.)

Lásd jó Anyám, virágokat nem küldök, de e gondolatok fiad szívmelegében frissen érkeznek hozzád és kívánom, hogy gyönyörködjél bennük, mint egy csokor mezei virágban.

Akkor – mennyi éve már? – amikor még köztünk voltál, írtam neked a fenti sorokat. Akkor, most miért ne tehetném? Hányszor imádkozom érted, olykor hozzád, s hiszem, valamit tudsz, biztos többet, mint mi, a még itt maradtak. A találkozásra újra készülök, de úgy szeretve családukt s e földet, mint te szeretted.

Nos, miért ne szólna e levél most is neked?... Ér annyit, mint amikor sírodra koszorút teszek. Bárki láthatja azt is. Olvassák e levelet és szeresse egymást minden anya és gyermek.

Minden Karácsony a szeretet éjszakája

Közömbös szülők gyermeke volt. Barna hullámos haj keretezte a kisfiú arcát. Sokat ministrált. Éjféli misére vágyott. Kérte szüleit, menjenek el.

A szenteste után, hogy eloltották a gyertyákat, a szülők lefeküdtek. Ő ébren maradt. A petróleumos lámpa sárga fényénél olvasott. Álom kerülgette a szemét. Döntött, hogy elindul. Félve lépett ki az utcára. Seholy senki. Hamar a templomhoz ért. A kapu zárva. Tizenegyet ütött a toronyóra. Hazament.

Ágya szélén várta, teljék az idő. Bátyja is aludt. Ő újra elindult. Hideg csípte az arcát. Ment egyedül. Ahogy a templom felé közeledett, valami benső öröm simogatni kezdte a szívét.

Ministrált. „Egyenruhája” fehér és piros, az ártatlanság és a szeretet színe. Az orgonaszó ünnepibb volt, és ezüstösebben szólalt meg kezében a csöngő. Aztán az átváltoztatás pillanata. A csönd áhítatában oly közel történt meg hozzá, hogy ismét és újra megszületett az ő Jézusa „ostyába takarva, arany paténára fektetve.”

Ő gondolta így. Érezte Istent, oly egyszerűen, amilyen egyszerű és tiszta egy gyermek lelke és az Isten jósága, amely Kisded gyöngédséggel átölelte őt.

És soha nem engedte el, s a gyermek sem. Talán ez volt az első igazi találkozásuk. A szeretet éjszakáján.

Fiatal ember mesélte el nekem azt a karácsonyt, amelyet először töltött otthonán kívül. Gyárban dolgozott. Éjszakai műszakra osztották be. December 24-én. A csarnokban esztergapadok faragták, vésték, formálták a vasat. Zaj.

Aztán leálltak a gépek, pedig nem lett volna szabad. A csöndben hallatszott a harangszó. Templomba hívta az embereket. Éjféli misére. Ő nem mehetett. Csak állt, állt.

Aztán nem egy rejtett karmester, hanem lelkük ösztönzésére a munkások szíve énekbe dobbant és csöndült a „Mennyből az angyal”...

Hát mégis ének, hát mégis, még itt is karácsony angyala! A gyárban... És hol nem? – döbbsen rá a fiatal ember, és azóta sem felejt: a karácsony, karácsony és a szeretet árad szét ellenállhatatlanul, szelíden és erővel, mert az az éjszaka a szereteté...

Börtön. Rácsok. Csönd. Az ör bakancsa kopog. Zsúfolva minden cella. Férfiak. Becsületesek és bűnösök. Hazagondolnak. Egyetlen gyertyájuk a Hold. Fénye arcukra hull. Szemükből könny csordul. Karácsony éjjel. Aludni ki tud?

Egy cellában valaki feláll. Beszélni kezd. A folyosóra is kihallani. „*Karácsony. Betlehem és pásztorok. József és az angyalok. Mária karján a Kisgyermek. Isten így szeret!*”

Zokogás rázza a rabokat. S hallani az éjféli harangszót.

Ének zeng föl, hiába az örök „*hallgassatok!*” parancsa.

„Mennyből az angyal” zeng a folyosókon. A szent dallamok „ledöntik” a falakat. A rácsokat így játssza ki a szeretet. Egybeöleli a rabokat és ideöleli a messzi hozzátartozókat. Igen, és „ahol a szeretet, ott az Isten.” Börtönben is, karácsonykor, a szeretet éjszakáján...

Nádfüdeles ház. Egy család pesti vendégekkel. Nagy vacsora, sült pulyka, diós, mákos kalács. Ki kinek mit hozott, adott? Köztük ül Ágnes, a gimnazista. Tudta, hogy így lesz. Íme, „ennyi” a karácsony. Hogy ne legyen ennyi, készült. Vidám beszélgetéssel, viccekkel telt az idő.

Ágnes fölállt. Senki nem lepődött meg. Tudták, éjféli misére készül. Ágnesen már rajta a kabát. Az ajtóból visszaszól:

– Kérlek benneteket, menjetek át a másik szobába s a kedvemért, ha kedvetek lesz, énekeljetek.

Mielőtt bármit kérdezhettek volna, Ágnes elment. Ők felálltak, voltak vagy tízen. Kérdő szemel nézték egymást. Vajon mivel lepi meg őket Ágnes, hiszen ajándékait már szétszította?

Átmentek az előtéren. Beléptek a másik szobába. Egyenként. Szólni egyik sem tudott.

A hideg földes szoba a gyertyák aranytüzétől fénylett. Angyalhajas fenyő fogadta őket. Alatta jászol. Betlehemi jelenet. József, Mária és a Kisjézus. Szívüket érintette a látvány. Ezt akarta Ágnes, hogy érezzék a karácsonyt, amely több, mint étel, ital, több, mint ajándék. Isten. Szeretet.

„Mennyből az angyal...” – kezdtek énekelni. A szívükkel is. Ölelték egymást. Igen, ezen az éjszakán ez az ünnep: egybeöleli őket a Szeretet...

Miskolc. 1953. december 24. A külváros munkásnegyedének egyik otthonába Egerből kispap érkezik. Nem egészen váratlanul. A családfő, kovácmester a nagybátyja. Még nem találkoztak. A teológus a szemináriumából azzal a küldetéssel jött, hogy az éjféli misén gyűjtsön a kispapoknak. Szállást itt kért, itt kapott.

A vendég és az otthoniak „vizsgálva” nézegették egymást. A kispap természetesnek vette a sütés-főzés mozgalmát konyhában, szobában. Ám mást nem látott, másról nem volt szó. Talán nem tudják, hogy szenteste van? Hogyan terelje a szót az ünnepre? Az estének így se lelke, se szíve. Ilyenkor kevés az emberi szeretet, valami több kellene. Csak ő érzi. És a többi, akik most örülnek az érdekes soha-nem-látott vendégnek, a többinek nem hiányzik valami szent? Mit tegyen? – tűnődött a kispap.

Kopogtak az ablakon. A kutya ugatni kezdett.

– Ki jár erre éjszaka? – kérdezték. Ablakhoz mentek.

– „Szabad-e a Kisjézust dicsérni? – hangzott be.

A család egymásra nézett. Mit tegyenek, látszott a kérdés arcukon.

– Miért ne jöhetnének be? – döntött a kovácsmester.

Rongyos ruhában koldus fiú lépett be. Egyedül. Kezében papírdoboz, abban egy betlehemes kis kép. Énekelni kezdett. Egyszerűen, zavartan.

Óh de jó, hogy énekelt a rongyokba öltözött angyal, mert hirtelen Karácsony lett köztük! A dobozban imbolygó gyertyalángban égi lényt látott mindenki. Valami felsejlett a szívekben. Valami szent lett jelen. Az eladó lány vőlegénye, a szőke hajú technikus megszólalt:

– Nem is tudtam, hogy karácsony estéje van.

A kis koldus angyal kalácsot, pénzt kapott. Indult tovább a hideg éjszakába örömhírt énekelni.

Az ünnep azonban maradt. Másképpen néztek egymásra az otthoniak és a reverendás vendég. Szívükben az egymás iránti érzékeny szeretet többre kezdett vágyani. Kérték, beszéljen kispap rokonuk, beszéljen az első karácsonyról, amelyről az idősök rég megfélekeztek, a fiatalok nem hallottak. Előkerült az evangélium, a Szent Születés története. Nemcsak megtudták, érezték most már, hogy ez az éjszaka a Szeretet Éjszakája...

A karácsony nekem költészet, a szeretet költészete, amely megszólal az emberi szívekben. Otthonainkban fenyőfát állítunk, gyertyát gyújtunk. A láng sárgán-pirosan lobbanó fényébe nézünk, rácsodálkozunk a csillagszórók szikráira – és kutatva lessük az ajándékot, még őszintebben szereteteink szemében a „fényt”, azt a „meleget”, amely akkor égett tekintetükben, amikor először mondták: szeretlek! Apa, anya gyermekének, gyermek szüleinek, kedves kedvesének, férj feleségének és viszont, rokon rokonának, barát barátjának...

A szeretet költészete minden karácsony.

Csók a kis Jézusnak

A szeretet éjszakáján

Gyermek lett az Isten. Kisdedet találtak a pásztorok jászolba fektetve, pólyába takarva. Még a bölcsék is kicsiny Gyermeket láttak. Ajándékokat adtak és imádták.

Igen, igen, jó így hiszem – de más is történhetett. Lehetetlen, ha mind a pásztorok, mind a bölcsék jószívű emberek voltak, ne érintették volna meg a pici Gyermeket... Képzeletemben nekem most ne lenne szabad?

Megcsókolom pici kezét. Fehér lilium. Majd, ha megnőnek, áldanak, gyógyítanak. Majd szögek verik át. A mennyben fénylőn ragyognak.

Megcsókolom pici lábát. Jár majd az út porában, amikor falubeliekkel játszik, aztán indul az elveszett bárányokat keresni. Utánam is... Lábánál sírja el bűnbánó könnyeit Magdolna. Átszögeznek, fára szegeznek. Az Olajfák hegyén „dobbant”, amikor Égbe emelkedik.

Pici vállait csókkal illetem. Mily gyöngék és mily erősek, amikor a keresztet rakják rája, s oly erős, hogy a „fejedelemség” vállaira kerül...

Homlokát csókolom. Hajfűrt koronázza. Anyja simította. Majd tövissel koronázzák, aki a Mindenség Ura.

Szeméből mosoly ragyog s lehunyja, hogy ajkam érintse. Majd Péterre néz, s az érte mindent elhagy. Zakeus leszáll a fáról és mindenkinek kártérítést ad.

Könnyek hullanak majd szeméből Lázár halála miatt. Sír Jeruzsálem felett. A Végző Beteljesedéskor az Ítéző tekintete lesz.

Szíve fölé hajolok. Ajkammal érintem. Leheletnyit dobban, holott a Mindenségért dobog és mindenkiért. Értem is él, embernyit az Isten, e kicsiny szívben... Nyitva a Szív és hogy a gyűlöletben vak, közömbösségben, homályban vakoskodó is lássa, engedi, hogy lándzsa verjen – óh nem sebet, hanem „ablakot”, hogy bárki belenézzen és lássa, mily mérhetetlen a szerelme irántunk...

Testét érintem, simogatom, csókolom, majd megnől, s érinteni nem merem. Most „csak” Gyermek, de ha majd eljő az idő, a szeretet közelítését bénítja az imádó félelem, és akkor tudja, mit tesz.

Testét kenyérben adja, mert az étel.

Vérét borban nyújtja, mert az ital,

és mondja: *Vegyétek és igyatok, ez az én testem, ez az én vérem...*

A képzeletbeli csók valósággá lesz: áldozom, ma, holnap... Isten szeret!

És minden szentáldozásban visszacsókol az Isten. Nemcsak a Szeretet éjszakáján...

A szeretet körforgása

Ismertem az asszonyt. A falu gyógyszerészének felesége volt.

Két fiúk tőlük nagyon messze élt. Az egyik messzi külföldre került 1957-ben. Mennyiszer panaszkodott az anyai szív: hogyan segítek gyermekeimnek?

Egy nyáron ismét meglátogattam őket. A falu új orvosa fiatal volt. Magányos. Kezdő. Az Asszony főzött neki, mosott rá. Amikor megnősült, segítette a kezdő városi asszonyt a vidéki életre. Mindezt fáradtságot nem ismerve.

– Miért a törődés az idegenek felé? – kérdeztem.

– Fiamért, aki külföldön él, semmit nem tehetek. Amit másoknak teszek, felajánlom Istennek és a Szűz Anyának. Kértem őket, fiamnak adják vissza mindazt, amit idegenek teszek.

Elgondolkoztam a válaszon.

Hosszú évek után hazajött a disszidálni kénytelen fiú. Kértem, beszéljen viszontagságos életéről.

– Különös volt az életem. Főként eleinte. Táborról táborra kellett mennem. Ausztria, Franciaország, Svájc. Idegenek között éltem, de mindig volt kenyerem, szállásom, jó emberek törődése velem. Nem is tudom, hogyan történhetett, de soha szükségét nem szenvedtem.

Hallgattam. Emlékeztem, amit Anyja mondott és tett. Isten elfogadta a nagy hitű Asszony felajánlását. Amit tett idegeneknek, más ország idegenjei hasonlóan tettek fiának.

Óh, mily csodálatos a szeretet körforgása! Legyünk részese! Hit és szív kell hozzá, semmi más – és édesebb lesz az életünk.

Takaró és sál

Az anya nem bírta tovább férjével. Kérte fiát, költöztesse el.

A fiú éjszaka érkezett. Az Apa döbbenetesen vette tudomásul a döntést, hogy felesége s lánya elköltözznek. Öltözködés. Csomagolás. Rakodás az autóra. A fiú és az Apa összeszólalkoztak. A fiú kemény volt, szigorú, hangjában durva.

Kész lett minden. Éjfél már elmúlt. Hideg szél fújt. Az Anya és lánya helyt kapott a sofőr mellett. A fiú a platóra került, a ponyva félig fedte be.

Akkor az Apa megszólalt:

– Fiam, nem fogsz fájni? Jeges szél fúj, az út pedig sokáig tart. Várjanak – kérte a sofőrt. Bement a házba, takarót hozott ki és a sálját.

– Takaródzál be, kösd nyakadra a sálát. Ne fázzál.

Az autó elindult.

Azóta a fiú felejteni nem tudja azt az éjszakát. Takaró és a sál. Egyszerűen ennyi. De az Apja adta, ez volt a válasza a haragra, a szavak ütésére. „Ne fázzál fiam.”

Temetőben már az Apa, a fiú azóta is hallja. A fiú ezt nem felejtí. Hogy felejtethné? Találkozott az igaz szeretettel. Takaró és sál. Megbocsátás, törődés, aggodás.

Takaró és sál. Szeretet.

Te kaptál már takarót és sálát? Adtál másnak?

A szeretet nem szűnik meg soha

Édesanyám beteg. Csont és panasz. Levegőt nem kap, emlékezete kihagy. „Csupa félelem bennem, bolond vagyok?” – kérdi és sóhajtja: „Meddig még?”

Szenvedésem jó Anyám szenvedése, amint soha nem volt könnyem, amelyet velem ne sírtál volna. Anya együtt szenved gyermekével, és most már tudom, érzem: anyjával a gyermek is. Sikoltanak bennem jajaid, fuldoklásod fájdalmát érzem.

Türelmetlen vagy magadhoz, hozzám sohase voltál. Bocsásd meg, én türelmetlen vagyok... (Rám pazarolt türelmed idegeimben miért nem nyílik ki?)

Nem segíthetek, nem tudok segíteni, bocsáss meg; bocsánatot tart meg Anyámnak halálodig, és azon túl a szeretetben.

Immár haláloed után is szeretsz halálomig, s majd azon túl – Istennél...

A szeretet el nem múlik!

„Szeretnék még egy kicsit élni”

Édesanyám a kórházban. Súlyos beteg. Szenved. Fullad. Gyógyulásra szinte nincs remény. Fájdalmára orvosság nincs. A vissza-visszatérő fuldoklás kínjait semmi nem enyhíti.

Meglátogatom. Imádkozik. Nem tudom mit. Én így könyörgök: „Istenem, kíméld meg Édesanyámat a kínoktól. Ha úgy tetszik neked, hívd magadhoz, ne kelljen szenvednie tovább.”

Másnap ismét bemegyek hozzá. Éppen az ablaknál áll. A több levegőért, vagy a tájban gyönyörködik? Gondolatai vajon melyik gyermekénél járnak? Köszönök. Megfordul. Szól.

„Szeretnék még egy kicsit élni, kislányom.”

Elszédgyelltem magam önmagam előtt. Szívemet döbbenet ülte meg. Ily nagy betegen is lehet szeretni az életet? Gyermekai, unokái, a természet apró szépségei, amely iránt fogékony volt – vajon mi kötötte kínjai mellett is az élethez?

Érdemes vagy nem érdemes – nem lehet kérdés. Szerethetünk és szeressünk még egy kicsit élni kínokban és szenvedésben, ha szeretnek, ha szeretünk, ha lényünket áthatja a Szeretet.

„Talán meg tudja várni”

Kórházban az Édesanyám. Fogy a remény. Talán húsvétra hazaengedik. Mégsem. „Édesanyja érdeke” indokolta az orvos.

Szerda. Irodámban dolgozom. A kórházból telefonon hívnak. Kezemben remeg a kagyló.

– Igen, én vagyok. Tessék.

– Kérem, siessen. Édesanyja talán még meg tudja várni – mondta az ápolónővér.

Rohantam.

Ágya körül lepedő-fal.

Letérdeltem.

Azután a temetés, azután a gyász, azután a soha-nem-felejtés. Mit adott, mit adtam? Soha semmit nem mulasztott, mit mulasztottam? Adósságom többé meg nem adhatom. Lettem, mint minden ember, örök adósa az Anyámnak.

Bennem él azóta is a Nővér híradása. „Siessen, talán még Édesanyja meg tudja várni.”

Ki tanította a Nővért így beszélni, ki súgta ezt a csodálatos mondatot, amellyel így adja tudomására az érintettnek az elkerülhetetlen tény? Mi súgta neki ezt a klasszikus regénybe illő mondatot, amely éreztette a tragédia mellett az anyai szív érzéseit, amelyet az már elsuttogni sem tudhatott?

Találkoztam a Nővérral *akkor* és azután. Egyszerű falusi nő. Igen, szándékosan jelzem ilyen mindennapi kifejezéssel. Mind a három szó elismerő dicséret: egyszerű, falusi, nő. Az az egyetlen mondat, amit rejt – vagy kinyilvánít róla – az a ki tudja hány diplománál többet érő mondat?!

Mit sejtet velem? Egyszerűsége Bölcsesség, falusiassága Életközelség, nőiessége Szeretet.

Anyám halálának hírpillanatában a szeretettel találkoztam. Ki képes feltérképezni, megfogni a szeretet útjait? Idejét előírni vagy csupán megjósolni?

Mi lenne az emberi élet szeretet nélkül?

Siessünk, igen siessünk észrevenni a Szeretet mindennapok eseményeiben megszólaló hangját...

Anyám sírjánál – szeretet

Csirkék kapirgálnak az udvaron. A Mindenség arcán karcolást sem ejtenek.

Szeretteink sírján kapirgálunk mi emberek, a virágnak helyet. A Kozmoszra „támaszkodó” halottjainkat azonban érinteni nem lehet.

Állok Anyám sírja mellett. *Nincs itt*, hasít belém a döbbenet! Emlékhely csupán a sírhalom. Ha él, léte s élte máshol folytatódik. Talán? Biztos!

Csirkék kapirgálnak az udvaron, bár a Mindenség arcán karcolást sem ejtenek. Anyám sírján „semmit” nem teszek, hiszen a kéz mozdulata nem, egyedül a Szeretet érintheti meg.

Az apa szerelme gyermekei iránt

Ne keressétek bennem azt, ami nincs. Csalódás ne szakadjon rátok. Csak magamtól kellene óvni benneteket. Nem tehetem. Szívemből kellene először innotok az érzéseket.

Keserű ne legyen szátokban. Mézet nem adhatok, méregtől nem óvhatom lelketek, bár ki tudja, bármilyen csatornán átsoroghat forrásvíz és mekkora lesz a csoda, ha belőlem rátok néz az Isten, az Egy, aki Három és mindez a Szeretet csodája.

Szeress kicsim, szeress!

Apa beszél gyermekéhez

Elringatott a kék gyerekkocsi. Csöndben aludtál. Minden este így történik. Hazaértünk és óvatosan fölvittelek a lépcsőkön emeleti szobánkba, hogy ágyba tegyelek. Minden este így történik és minden este úgy érzem magam, ahogy a pap érezheti, amikor kezében tartja a titokzatos Testet, az Oltáriszentséget.

Oltáriszentség. Benne Isten. Szentháromság. Takartan, megfoghatatlanul és valóságosan.

Kis gyermek. Benne Isten, Szentháromság. Emberségbe rejtetten, más létmódban, mint a szentségben, de titokzatossága és a valósága ugyanabból a forrásból ered.

Az írás mindkettőről beszél, a hit elfogadja a szavakat, a szív pedig megérzi. Azt is, hogy az Oltáriszentség az Élet Kenyere, az ilyen kisdedeké pedig a Mennyeek Országáa.

Minden este fölviszlek a lépcsőkön. Minden este magányos körmenet az az út, amit megteszek szobámkig, akár a pap, aki fehér csipkébe takart monstranciát visz. Viszlek a karomban, s nem tudom elvenni a szememet ártatlanság takarta arcodról.

De jó, hogy köztünk vagy. Ablak a szíved, amelyen át Istennel a szeretetben egymásra nézhetünk.

Kislányom, kerek arcod rám emeled. Mesélj – mondod. Mesélek. Gyémántszeded néz. Hallgatod minden szavam. Érzem, napról napra jobban szeretsz. – Örööm most hirtelen sírás fojtja meg.

Kislányom, látnod kell majd halálom. Temetésem ott leszel. Nő benned a szeretet, hiszen ezer szálát millióra naponta én növelem, én, aki minden bajtól féltetek. Egyre jobban szeretsz és minden öleléseid majdani gyászod növeli meg.

Kiáltsak? Ne szeress!

Nem, csak azt mondhatom, mást hogyan is tudnék mondani: *Szeress, Kicsim, szeress!*

Ha majd meghalok, bocsásd meg, hogy ennyire szerettelek. És hidd azt, amit én hiszek: a halálnál erősebb a szeretet.

Mesélj! – mondod újra. Mesélek...

Leányom, amikor estére boszorkányságaidból angyallá szelídülsz, oly kedves ártatlansággal teszed össze kezed és mondogatod szeretteidért imáidat. Nem felejtet el nagymamáid után sem a Kati-babát, sem a Macit...

(Ezután csak magamnak mondtam: lehetetlen erősebben nem hinnem az Emberben, aki ilyen is tud lenni, aki ilyenből nő nagygyá és akiben ez a Gyermek vénségében is élni fog. – Van valami természetes „szentség” az emberben. Óh miért is kötözzük össze ostobaságainkkal, miért takarjuk el Ábel-voltunkat bűneinkkel Káin javára?)

Éljen szívünkben a Gyermek. Ő teremt ősi és tiszta örömet az életben és előtte nyílik meg az az Ország, amelynek Istene is kedvet érzett egyszer gyermekké lenni.)

Gyermekem, milyen jó, hogy köztünk vagy, hiszen te már éled a szeretet örök mozdulatát: feltétel nélkül önmagad adod és föltétel nélkül elfogadsz minket. Mily isteni vonása ez szeretetednek!

Szeretlek kis barátom

– írta levelében az apa fiának

„Megvertelek.

Magamat ütöttem.

Sírtál.

Zokogtam.

Szeretlek.

Szeretsz.

Miért bántjuk egymást?

Nem tudod.

Nem tudom.

Mennyi félreértés,

Mennyi meg nem értés

köztünk is,
Sérülékeny minden szeretet,
 a miénk is.
 Ahány ütés rajtad,

Lehet-e fájdalmaid,

Örököd sincs,

Barátok vagyunk,

Szobádba mentél,

Fájt, ahová ütöttem,

Hallgattál,
 vajon mire gondoltál?

Szóltál.

Támolyogtál.

Az asztalnál beszélgettünk.
 Elismerted hibádat.

Feküdni indultál.

Félve arcomhoz hajoltál.

Aztán jött a reggel,
 később keltél föl,

Hiányoztál.

Aztán jöttél.
 Szelíden mosolyogtál.

Örültél.

Átöleltél.

annyi ütés bennem.

hogy ne fájjon nekem?

hogy ne lenne örömöm.

ilyenkor elválik.

egyedül maradtam én is.

fájt, hogy ütöttem.

Hallgatásod után
 hallgatóztam.

Szóltam.

Szédültem.

Büszke lettem rád.

Megöleltelek.

Féltem, mert félsz.

Aggódtam nagyon.

Sérülés érte a szíved?

Nyugalom áradt bennem.

Örültem.

Mindent elfelejtettem.

Szeretlek kis barátom!”

A szeretet felismerése

Ismerős és ismeretlen mozdult érte. Nyirokér-rendszerét támadta meg a rák. Ő eleinte sejtette. Élni akart. Remélt. Bízott és szeretett. Ágynak dőlt. Híre ment, hogy az

egyházmegye legtehetségesebb papjainak egyike gyógyíthatatlan beteg. Zarándoklatként látogatták hívei, tanítványai. Köztük magam is.

Ült az ágyán. Fájdalmak harapják, tépik testét. Csillapíthatatlanul. Ő maga monda. „Oly maroknyi az élet – sóhajtott föl. Mindig egy francia abbé benyomását keltette átszellemült arcával, szavainak intelligenciájával. A lélek érzékenysége vibrált arcán sajátos mosollyal. Szeme kutatóan, egyszerűen „látta” azt, akivel beszél. Így éreztük. Most, hogy ott ült az ágyán, e szellemtörékeny testet átlátszóvá tette a szenvedés.

– Sokat, nagyon sokat szenvedek, s úgy tűnik, útban is vagyok itt, gondold át, mit érzek? *Mégis igazságos az Isten!* – mondta ő, rákkesztyű fájára feszítve, honnan leszállni már nem volt remény.

„Mégis igazságos az Isten – mondta ő, a nemcsak tudásáról, de lelkeségéről is ismert szolgája Istennek. Mégis...

Néhány nap múlva temetésének időpontját közölték velem. Nem csalódtam benne. Ennyire szerette Istent, akiről tanított, akit szolgált, akihez vonzott.

Van-e, lesz-e bennünk ekkora Isten-szeretet?

Vér és szabadság: hazaszeretet

Eger. 1956. Harcok. Sortűz az emberekre. Sebesültek. Kórházba hívják a papot, aki már hívás nélkül elindult. Kórteremről kórteremre jár. Ágyanként beszélget a sebesültekkel. Hosszabban időz egy tizenöt éves szép arcú lánynál.

– Oly fiatal vagy. Súlyos a sérülésed. Sajnálalak.

– Ne tessék vigasztalni. Érzékeny virág a szabadság. Hogy éljen, vérünkkel kell öntözni. Fáj a sebem, nagyon fáj, ám arra gondolok, hogy szeretem a hazámat és véremmel öntözhettem a szabadságot.

A pap megilletődött. Hallgatott. Együtt imádkoztak. Búcsúzáskor megsimogatta a szabadságharc vértanú lányának arcát.

Hazaszeretet csak a szabadságszeretettel együtt lehetséges. Valamit tenni kell mindenkinek. Olykor az életet kockáztatni. Néha vérünket ontani. Legtöbbször csupán tenni, ami ránk bízott: munka, kötelesség.

Téglából épül a ház, porszemből állnak a hegyek. Életünk „mezei virágaiból” – ha sorsunk a vértanúság rózsáját nem kívánja – a hazaszeretet.

Az értünk sírt könnyek

Iskola udvarán beszélgettem vele. Nem először és nem utoljára. Akkor tizenkét éves volt. Lánygyermek. Szót ejtettünk erről, arról.

– És a szüleid, testvéreid? – kérdeztem.

Hallgatott. Könnyezni kezdett.

– Szüleim elváltak. Édesapámat alig ismerem, de szeretem.

Szeméből sűrűbben hulltak a könnyek.

– Mit tudsz róla?

– Börtönben van... – s mondani készült még valamit, de zokogás kezdte fojtogatni, és sírt, sírt.

– Imádkozol érte?

– Igen. Minden nap. – Sírása enyhült, de szeméből folytak a könnyek, szívének kincsei.

Akkor úgy éreztem, boldog lehet az az ember, akiért sírnak. Akiért ártatlan szív tiszta szeretetből sír. Ha tehettem volna, elküldtem volna az ismeretlen férfinak lánya könnyeit, börtöncelláját mennyországgá tehettem volna. Ha találkozom vele, elmondom neki: Ön dúsgazdag ember, mert valaki a könnyekig szereti.

Kit szeretünk könnyekig? Értünk sír vagy sírna valaki? Jézus sírt. Életünk kincsei Isten értünk hullatott könnyei.

„Szeretet az Isten”

Ancilla a Nővér szokott aggodalmával ment be a plébániára. Kereste a plébánost és a káplánt. Éppen reggeliztek.

– Nagy gondom van. Hetek óta járok a családhoz. Sándor bácsi súlyos beteg. Tetszenek tudni, már jeleztem. Senki kérésére nem akar gyónni, áldozni. Néhány napja van hátra.

Kérem, tessenek hozzá mégis kimenni.

A plébános káplánjára nézett.

– Kisatya, neked kell menned, nekem hittanóráim vannak egész nap.

A káplán magához vette az Oltáriszentséget és Ancilla nővérral indultak.

A házban készséggel fogadták őket.

– Meg ne tessék ijeszteni – kérte a feleség –, és ne haragudjon meg, ha elutasítja.

Vendégként a házban voltam én is. Éppen Sándor bácsival beszélgettem. A káplán belépett. Udvarias köszöntés kölcsönösen. Hármában beszélgettünk tovább.

A Kisatya a háborúra terelte a szót. Sándor bácsi több évet töltött a fronton, majd fogságban. Mesélni is kezdett, mennyit szenvedett.

– És soha nem érezte, hogy szereti Sándor bátyámat az Isten? – kérdezte a káplán.

– Óh dehogynem! – mondta hosszú csönd után a beteg. – Elgondolni sem tudják, mi az, életveszély napokon, heteken át, fagy és éhezés, és nincs fekhely. Aztán a fogság, a bizonytalanság. Éreztem-e, hogy szeret az Isten? – Könnyezni kezdett.

Megtörölte a szemét. Olyanra gondolt, amiről már nem lehet beszélni. Nagyon éreztem, nagyon.

– Sándor bátyám – vette át a szót a káplán. – Ha akkor Isten szerette, akkor most Sándor bátyám mutassa meg, hogy szereti őt.

– Hogyan, fiam? már megbocsásson, hogy így szólítom.

– Nálam van az Oltáriszentség. Kérem, áldozzon meg. Gyónásban megbánja bűneit. Az áldozásban viszontszereti Istenét.

– Jól van, de segítsen, mert nagyon régen áldoztam.

Ekkor én kimentem. Amikor a pap szólt, az egész család a szobába ment és együtt imádkozott Sándor bácsival, akit szeretett az Isten és mielőtt ő a nagy útra indult, megölelte az áldozás szeretetében...

„Beszélj magadról!”

Gábor maga mondta el nekem, hogy friss orvosi diplomával a zsebében, tudással a fejében, első pontos diagnózisainak egyike az volt, hogy megállapította: ő maga beteg. Gyógyíthatatlan. Feltartóztathatatlan bénulás teszi tehetetlenné egész testét.

Szociális otthonba került Gödöllőre. Itt találkoztam vele. Első látogatásomkor barátság kezdődött köztünk. Hetenként vele töltöttem egy-egy órát. Ápoltként élt ott, de közben „rendelt” a bentlakóknak. Meghallgatta társait, receptet írt.

Parányi szobában élt. Olvasott és állandóan halk, komolyzene szólt nála. Bénuló teste fölött fejtartása szüntelen küzdelmét mutatta, nem büszkén, öntudattal. Arcán mosoly. Amikor szobájába léptem, karja ölelésre mozdult. Derűvel nézett látogatóira.

– Szervusz Doktor Uram!

– Szervusz István. Beszélj Magadról.

Nagy betűkkel írom le szavait: BESZÉLJ MAGADRÓL. E két szó szívembe hatolt. Felejtani nem tudom, még a hanglejtésére is emlékezem. Miért? Gondoljuk csak el: beteg,

bénaságra ítélt, aki egy év alatt, hogy megismerkedtünk, el kellett, hogy viselje, receptet sem tud írni, a feketekávé csészét ápoló-felesége tartja ajkához. Jární, mozdulni évek óta nem volt képes. És tudta, a bénaság fölűszik majd a nyakáig s tovább...

Akaratával küzdött. Tudós orvosbarátommal beszélgettünk róla, szinte csodának tartotta, hogy Gábor értelme teljesen tiszta, emlékezete pontos, derű szívében, valami békesség arcvonásain. Magyarázatként arra gondolt, hogy Gábor állandóan „használta” szellemi képességeit. Ez késleltette a betegség előnyomulását.

Ő, a beteg magáról szólni soha nem akart. Nem ecsetelte nyomorúságainak kellemetlenségeit, kínjait. *Az önzetlen, másik ember felé megnyíló, érdeklődő szeretet élt benne és szólalt meg belőle: Beszélj magadról!*

Gondoljunk csak magunkra. Találkozásainkkor nem a bajainkat kezdjük mesélni? Ha pedig betegek vagyunk, témánk annak részletes ismertetése. Vajon nem az a fontos, amit magunkról akarunk elbeszélni? Bevallom, életem egyik ajándéka, hogy találkoztam Gáborral, az önzetlen baráttal, akivel gondolatot cseréltünk filozófiáról, teológiáról, életről-halálról. Amit „adott” az önmaga személyisége, amelyben türelem, békesség, önzetlen szeretet élt.

Bevallom, nem tudok ilyen hős lenni. Bevallom, ritkán kezdem találkozásaimkor a beszélgetést így: Beszélj magadról... – *Majd ezután...* Nemcsak én, de olvasóim közül – remélem – sokan.

Beszélj magadról – annyi, mintha mondanánk: érdekel, mert szeretlek...

Szeretet lángol a misén

gyertyaláng
aranytűz oltárainkon
élő tűzvirág
éjszaka egéről hullott csillagfény
a Szentséget őrzi minden szentmisén
fény
A Világ Világossága mellett
tűz
a teremtetlen Emésztő Tűz mellett
(óh hogy lángra nem lobban az ostya)
gyertyaláng
Nap rokona
méltón a Szeretet szimbóluma
áldozat
ég, éltet és él

Szívek fészében él a szeretet

Vajon a szívek fészek-melege vonzza a szeretetet, vagy a szeretet fonja fészekké a jó szíveket? Nem tudom eldönteni. Egy emlékem fogalmazza meg a kérdést.

A valamikori csípőficama miatt görnyedtté hajló, idős Gizella néni jóságos arca jelenik meg előttem. Jóságos tekintetét a szemüveg „hidegsége” sem hűtötte. Egyedül ritkán láttam. Családja vette körül. Igaz, gyermeke sohasem volt, de mint kislányt a csibéi, édesanyát kisgyermekai, úgy kísérték övéi. A „családja”.

Klárka, aki születésétől fogva súlyos testi sérüléssel élt. Jární, kezét használni soha nem volt képes. Erősen artikulált, szavainak felét így is, alig lehetett érteni. Amikor szólt, nyaka természetellenesen mozdult, amikor mosolygott, torzult az arca. Olvasott, rendszeresen. Jókai, Gárdonyi regényei szabadították ki széke rabságából. Tolószékének asztalkáján

könyvtartó állt. Orrával lapozta olvasmányait. Petőfi, Ady versei a szellem felé szárnyaltatták. Imakönyve beszélni segítette Istenével és mély örömet adott szívének. Így mondta nekem.

Klárka kocsiját minden hosszabb útra, így például a kápolnába egy értelmileg gyöngén fogyatékos tolta. Szelíd ember volt. Mosolyában az egészségesek kedvessége, mozdulatában jóindulatú készség látszott. Gondolkodni bár hiányosan tudott, de érezni igen. És érezte ő a családnak, melybe befogadták, a meghittségét.

Ők hárman voltak Gizella néni szűk családja. Hozzájuk tartozott még egy nagyon alacsony asszonyka és egy idős nő. Nyilván Gizella néni szíve volt a központ. Köréje gyűltek. Együtt alkották a családot, az emberi élet meleg fészket. Mi vonzotta őket egybe? Mi élte őket? Lehetett más, mint a szeretet?

A lelkiség, amelyet e különös család sugárzott, abban fogalmazható meg, hogy panasz nélkül éltek életüket. Tudom, sokszor beszélgettem velük. Elfogadták sorsukat. Nem lázongtak. Lelkük derűt mosolygott, még Klárikáé is, holott még a mosoly is torzított arcán.

Ki érti ezt? Akkor én sem értettem. Csupán csodálgattam. Mekkora erő bennük! Egy szociális otthonban, még akkor is, ha ott intézeti rend, fegyelem, tisztaság uralkodott, egy közösségi otthonban, ahol többen, sokadmagukkal éltek egy szobában, miként tudtak saját *meghitt otthont* teremteni önmaguknak?

Maguknak? Nem, nem, hiszen mennyien éltek együtt, falak nem választották el őket, nem biztosítottak külön világot. Mégis belső életük, a szeretet sugárzott.

Amit megéltek, az másoké is volt. Éltetett. Békességet jelentettek. Viszályokat csitítottak. Biztos pont voltak a náluk tehetetlenebbek felé és a tehetősebbek felé. Meghallgatták őket. Segítséget adtak kérés nélkül.

Gizella néni, aki valamikor apáca volt és ápoló nővér, rendszeresen látogatta a szobákat, amelyeknek közel kétszáz lakója volt. Körbesétált, botjára támaszkodva. Figyelt, értő szemmel kereste, kihez kell nővért hívni, orvost vagy papot? Azonnal vagy csak másnap?

Mi volt e család titka? Az kevés, hogy egymásra szorultak. Az kevés, hogy együtt imádkoztak. Szeretettel éltek. Aki velük találkozott, annak a szeretet nézett a szemébe. Aki velük többször volt együtt, nem felejtheti sohasem. S tűnődik: vajon a szívek fészke-melege vonzza a szeretetet vagy a szeretet fonja, alkotja fészekké a jó szíveket?

Minek kérdezni, ha nincs célja? Ha előre tudni: a választ nem ismerem s talán meg sem találom. A kérdés azonban újabb kérdést szül. Arra felelni kell.

Dolgozom azon, hogy szívem fészket rakjon más szívekkel együtt? Engedem, hogy a szeretet mások szívével fészket alkosson az én szívemmel együtt?

A kérdés a fontos? Nem. A válasz.

Ha *Igen* a válasz, van család, amelyben élek, akár vérségi, akár szellemi kötelékkel és az élet így elviselhető, sőt – talán – boldog.

Ha *Nem* a válasz, magányos farkas vagyok az emberek között a rideg világban és – biztos – boldogtalan...

Óh Szeretet, hatalmadba adom szívemet!

Amikor koldus a szeretet

A szeretet gazdag. Bőségéből ad, ajándékozik. Fogyhatatlan, mint a láng, amelyről ezer és ezer tüzet lehet gyújtani. Ilyen a természete. Adni, adni, áradni, bőséggel gazdagítani. Mértéket nem ismer. Ilyen a szeretet. Ki kételkedne ebben? Gazdag. Akkor miért írom a címben: „amikor koldus a szeretet”. Mert olykor koldus-tehetetlenség rabjává teszik.

Talán akkor tapasztaltam ezt meg először, amikor a gödöllői szociális otthon lakóit naponta fölkerestem. Találkoztam nyomorúsággal, betegséggel, tragédiákkal, türelemmel, reménnyel, átszellemült örömmel.

Ott ismertem meg H. Józsefet is. Óvtak tőle. Talán „örült” – mondták. A szoba, amelyben élt, kettőjüknek adott otthont. Társa nagybeteg lett. A beteghez mentem. H. József ülve nézte, mit teszek, miként végzem munkámat. Dolgom végeztével a zavaros tekintettel figyelő Józsefhez szólok.

– Közelebb ülhetek?

– Igen.

– Beszéljessünk.

– Velem senki nem beszélget. Látogatóm sincs.

Keményen a szemembe néz. Folytatja:

– Maguk vagy szentek, vagy gazemberek.

Megdöbbsentem. Nézése nem az örülté, hanem egy megkeseredett, sokat tapasztalt, tisztán látó emberé.

– Meglep, amit mond. Kérem, beszéljessünk. Szavaimból majd megítéli, melyik csoportba tartozom.

Így indult beszélgetésünk. Érdeklődtem rokonai, barátai, ismerősei felől. Röviden válaszolt:

– Elhagytak. Ide kényszerítettek. Csupán az angol nagykövetségről jönnek évente kétszer meglátogatni. Valamikor kapcsolatom volt velük. Nézze, új könyvek, friss folyóiratok, újságok. Angolul. Ők küldik. Angolul írok, olvasok. Beszélgetni nincs kivel. Tud angolul?

– Sajnos nem.

– Akkor megtanítom. Csak jöjjön. Vagy küldjön fiatalokat vagy gyerekeket. Szívesen tanítanék nyelvet, filozófiát, irodalmat. *Csak adni tudnám még, amim van! Vagyonom elveszett. De gazdag vagyok belül és mégis koldusként érzem magam, mert nincs kinek átadjam tudásom.* Segítsen!

Mondtam, hogy sok-sok munkám miatt én tanulni nem érek rá. Majd keresek tanítványt. Ám rendszeresen felkeresem ezután, hiszen gyakran jövök az otthonba. Így is történt. Hosszú beszélgetéseinkből megítélhettem, nem örült ő. Értelmes, bölcs ember, aki jót akar tenni és nem tehet.

– Kikísérhetem a kapuig? – kérdezte harmadik találkozásunk után.

– Természetesen.

– Nem fog szégyellni?

– Nem, sőt megtisztelő részemre, hogy ilyen figyelmes irántam, hiszen József bátyám apám lehetne.

Az udvaron bámulták, hogy együtt mentünk, beszélgettünk. Néhány hét múlva már senki nem mondta, hogy örült, csupán annyit: különös ember.

A kapuig kísért, és azóta harmincöt év után is – kísér, mert emlékezem rá. Benne találkoztam a szeretettel, amely koldussá lett azáltal, hogy nem adhatott, nem segíthetett, kincsét nem oszthatta szét.

Koldusnak lenni nehéz, különösen, amikor kér és nem kap semmit. Elutasítják. Ezt mindenki el tudja képzelni. A kérő ember hamar együttérzőkre talál, segítenek neki.

Ám ki „érti” a szeretetben-gazdag kínját,

amikor valakinek van bölcsessége – adná, de senkinek nem kell;

amikor valakinek hite van – hirdetné, de tiltják neki vagy senki nem figyel rá;

amikor valakinek szíve van – szeretne, de nincs kit;

amikor valakinek műveltsége van – nem engedik neki, hogy tanítson, közömbösen elutasítják.

Ki értheti az ilyen „koldust”, akinek nem az a kínja, hogy nem kap, hanem az, hogy nem adhat?! Koldus-sorsnál koldusabb életet szenved a szeretetben gazdag, akit tehetetlenségre ítétek. Sátáni gonoszság – holott emberek teszik – tiltani az orvost, hogy gyógyítson, tiltani a papot, hogy hirdesse az evangéliumot, tiltani a földművesnek, hogy vessen, arasson, tiltani az emberi szívnek, hogy szeressen...

Ki értheti ezt? Aki átélte már, hogy szívbőségéből nem adhatott, mert tiltották neki vagy elzárkóztak előle.

H. József bátyám kikísért a kapuig. Nem gondolta, egy életen át kísér. Igaz, angolul nem tanultam meg tőle, de szívében megláttam a koldusként szenvedő szeretetet.

Koldussá lett szeretet – ha sorsunk ilyen állapotba sodor, kényszerít, ne keseredjünk. Tehetetlenségében is szeretet a szeretet.

József barátom szívéből egy életre megajándékozott. Ínséges éveimben segített. Másként nézek a Feszületre. A Megfeszített Szeretet a világot váltotta meg...

Ébenfa kereszten elefántcsont korpusz

Otthonom legfontosabb falán függ. Féltve őrzöm, óh, nem pénzértéke miatt. Amikor ránézek, nem csupán az értünk halt Jézusra emlékezem. Nagymamám jut eszembe zsemléivel, és az a nagymama, aki e művészi értékű feszülettel keresett fel egykor.

Délelőtt volt. A ház előtti teniszpályán a napfényben vidáman folyt az edzés. Csöndben dolgoztam asztalomnál. Kopogtak. Félénken.

– Tessék.

– Dicsértessék a Jézus Krisztus! – köszönt a belépő idős, jól öltözött asszony.

– Mindörökké.

– Ugye nem ismer? Unokáimat igen. Ikrek. Fiú és lány. Büszke vagyok rájuk, mert tehetségesek. Önnél már jártak. Esztergomban a ferenceseknél készülnek érettségire. Aggódok értük. Taníttatásuk sokba kerül, szüleik anyagi gondokkal küszködnek. Segíteni szeretnék. Kérem, nézze ezt a feszületet. Indiai elefántcsontból hindu arcú Jézus. Látott már ilyet? Nem akarom megsérteni, tudja, pénzben mit ér ez?

– Nem, nem sért meg és árát nem is sejtem, de a fekete kereszten a hindu arcú csontkorpusz lenyűgöz.

– Kérem vegye meg. Szívemhez nőtt, örökölt, de unokáimon kívánok segíteni.

– Most én kérem, ne sértődjön meg. Engedje, hogy vásárlás nélkül adhassam a pénzt, hadd segíthessek én is. Unokáit becsülöm. Többször voltak bent nálam.

– Nem fogadhatom el, amit felajánl. Unokáimat nagyon szeretem. Szívem csak úgy lesz nyugodt, ha én hozok értük áldozatot.

Asztalomra tette a feszületet. Néztem az arcát, mélyen a szemébe néztem, nem mert kételkedtem szavában, hanem szívéig szerettem volna látni, s abban csodálni szeretetét, a nagymama jóságát.

Asztalra tettem én is a kért összeget, jóval többet, mint amit mondott. Csak annyit vett el, amennyire ő számított.

– Köszönöm – mondta. Szemében pedig könnyek, az öröm könnyei, hiszen támogatni tudja unokáit.

Ajtómon kilépett. Emlékeimből soha. Ráadásul itt a feszület, amely emlékeztet rá és nagymamámra is mindig. Ő szegény asszony volt, nagyon szegény, de Nagymama volt, jósággal teli a lelke. A városban, ahol élt és dolgozott, óvódás koromban heteket töltöttem, számarköhögésem miatti levegőváltásért. Reggelenként, amikor a Berettyó-partra vittek (a tiszta levegőre), megálltunk ablaka előtt. Kopogtam. Hármat. Az ablak kinyílt, és piciny táskám megtelt meleg zsemlével. Máskor süteményt adott. És mindig mosolygott. Halk, szelíd hangján kérdezte, mondta: „Ugye ma már jobban vagy? Holnap is gyere.”

Zsemlék a táskámban, mint a szegény asszony két fillérje a templomperselyben. Ő is mindenét adta, mint a művészi feszületétől megvált nagymama. Parányi táskám naponta megtelt zsemlével, naponta csordultig telt gyermekszívem a nagymamai szeretettel.

Szeretet.

Nagymamák szívében.

Mi teszi édesebbé gyermekkorban az életet? Ébenfa kereszten elefántcsont korpusz vagy frissen sült zsemlék – értékük egy: oly szeretet, amely csak nagymamai szívben volt, van és lehet.

„Nem félsz megölelni a halált?”

A barátom, református lelkész már nyolcvan éves elmúlt, amikor az évek elgyöngítették. A fák is meghalnak. Ő sápadtan már csak vizet és tejet kívánt. Naphosszat feküdt. Csont és bőr, ám arcán mindig mosoly.

– Pistám, beszélj – s beszélnem kellett, holott éveken át azért mentem, hogy ő szóljon naprakész tudásával teológiáról, filozófiáról, politikáról, egyházaink állapotáról. Aztán hangját napról napra az időskor mellett a betegség is halkította.

Egy alkalommal a lányom ment meglátogatni. Könyökre támaszkodott Sándor bácsi, nagyon megörült, ám bölcsessége tudta, mit is jelent egy ifjúnak a beteg látványa.

Mosolyogva kérdezte lányomtól: „Nem félsz megölelni a halált?”

Szavai és mosolya oldotta a „félelmet” a fiatal lányban. Hogyne ölelte volna meg? Humorba öltöztetett tapintat szólt Sándor bácsiból. S mekkora szeretet!

Nekem mondott szavait örökségként őrzöm. A lemenő nap szelíd fénye sugárzott át az ablakon. Elgyengülésétől kifáradt testéből frissen nézett a tekintete. Kezét már nem emelte föl. Hangját igen, hogy értem:

– Itt a verandán szeretek feküdni. Hajnalonként hallgatom a feketeterítőt. Nézem a napkeltét, fénynek s árnyaknak játékát egész nap. Fénye és dala van az életnek. Derűsen kérdezem: „*Halál, hol a te fullánkod?*”

Csak szeretetben, szeretettel lehet így hinni, élni és meghalni.

Az ember és a tenger

Úgy tűnik előttem, a tenger minden hulláma a part felé siet. Célhoz akar érni. Mintha nem lenne neki elég önmaga mélysége és a szabadság, amelynek nincs határa. Part felé siet minden hullám. Mintha versenyeznének. És amelyik parthoz ér? A sziklákon összetörik mind. Ezért hát a hullámok habkőnyekbe omló szüntelen sírása.

Az ember szíve is tenger. Neki sem elég önmaga mélysége s végtelensége. Part felé siet: a Másik felé. Minden „Én” „Te” után eped. Sok-sok szív előtte, mint sziklák a hullám előtt. Melyik várja? Melyiket ölelje? Mintha nem tudná, bármelyiket válassza, összetöri mind. Sír a szív és szomorúságában önmagába visszatér.

A Tenger magányát az éggel megosztaná. Ám látszat csupán, hogy az ég érinti őt a láthatár végén. A tenger és az ég soha össze nem ér.

Az ember talál személyes Végtelent? Igen. Érinti, össze nem töri, felemeli boldog Háromságába az Atya, a Fiú és a Szentlélek, a tengernyi Szeretet.

Anya siratja csecsemőjét

Álmom voltál, fiam lettél, álmom vagy újra. A világnak haltál meg, nem nekem, anyádnak élsz, élsz, míg élek.

Mosolyogsz mosolyomban, szívemben rebben szíved, gügyögésed fülemben, neved méz a számban, kezecskéd arcomon, szájacskád mellemen, melegedben melegszem, fájdalommban fázom.

Tested a földben, lényed lényemben, hónapokig hordtalak, hordlak halálomig, megszülni már nem tudlak.

Mégis születesz – jaj! –, naponta újra szüllek emlékeimből képzeletembe, képzeletemből a szívembe. Karjaimban érezlek, csókjaimmal halmozlak.

Szerettelek, Szeretlek – van Isten! – halálon túl is.

Bölcsődal a kriptában

(a szeretet anyai éneke)

Kripta. Kőhideg levegő. Ketten megyünk le. Az az Anya, aki rég temette ide gyermekét és én.

Serceg a gyufa. Megtöri a csöndet. Gyertyafényben látom a márványba vésett betűket: *Ilonka*.

Állunk. Az Édesanya ajka mozog. Imádkozik, vagy magában beszél. Altatódalt suttog. Nem hallom, mégis hallgatom.

„Elestél – felemeltelek.

Elbújtál – megtaláltalak.

Tanultál – tanultam, veled.

Sírtál – szívembe folyt könnyed.

Nevettél – hallom kacagásod.

Beteg voltál – voltam ápolód, orvosságod.

Megnőttél – nekem kicsiny gyermekem maradtál.

Meghaltál – utánad sikoltott a testem, lelkem azóta keres szüntelen.

Magamban hordlak újra, de megszülni nem tudlak.

Márvány a sírodon. Jaj nekem – csak ezt csókolom!

Altatódalt súg a szívem, hallod, ugye?”

Állunk. Néma az Anya. Márványhoz hajol. Simogatja, csókolja, gyöngéden, mintha gyermekének arca volna. Hallgat. Mozdulatlan az ajka. Arca nyugodt, szép, mint amikor bölcső fölött énekelt dalt. A szeretet éneke ez a kriptában is...

Gyermeksírok fölött szeretet

Gyermeksírok, halott csecsemők, halott gyerekek. Roppant bölcsőjük, a Föld, a Mindenségben ringatja parányi testüket.

Gyermeksírok. Anyák. Kezüikkel nem játékot nyújtanak, hanem virágot. Szájuk néma, mit beszéljenek? Szemükben könny, mit reméljenek? Kezüikben szívük mozdul, simogatják a rögöket.

Gyermeksírok, döbbenet ül fölöttetek és fényként ragyog a csodálatos Szeretet: anyák simogatják a porló rögöket.

Szeretem a Földet

mert Jézus Krisztus kisdéd lépései érintették,
mert kamaszos kószálásai ösvényeit taposta,
mert útjainak pora lába nyomát őrizte,
mert testéből folyó vér megöntözte,
mert halott testét három napig magában rejtette,
mert negyven napon át és azóta
feltámadt testének otthona...

Szeretem a Földet,
az Ég mellett a Föld is hazám nekem.

A szeretetet nem lehet eltemetni

Koporsóban az Öregasszony meg a jó szíve. Koporsó körül némaság. Nagyon csendben fekszik a halott, mintha figyelne. Vajon látja-e, hogy körülötte állnak azok, akiket még életében szíve körül egymáshoz akart édesgetni? Meg kellett halnia, hogy egy családként vegyék körül. Most és itt érzik, közük van a halotthoz és egymáshoz.

Koporsóban vagy, Rózsika néni. A szívedet is odazárták. Szeretetedet nem! Az él és melenget egymáshoz bennünket. Lám, nemcsak élni volt érdemes, de meghalnod is. Békélten állunk egymás mellett és melletted. Győztél. Együtt akartál minket látni. Sikerült. Őrzöm ezt halálomig.

Itt vagyunk már a sírnál. Föld alatt a Jóasszony áldott szíve. Jaj de durva a rögök paplanja! Jaj, csupa könny a szemfödő, amelyet tavaszi eső sír rája. És a síron a szegfű, a tulipán, a jácint halni készül Vele.

Virágok, virágok irigyellek titeket. Azzal haltok, akit szeretek. Piros szegfű, fehér tulipán, illatos jácint, majd meghalok én is. A Mindenség ölén porként ölelkezünk, de csak veletek.

Vele Isten színe előtt fogunk kezét és szeretünk...

Mi mindent és mindenkit eltemetünk, de soha nem felejttem: a szeretetet eltemetni nem lehet!

„Megszeretni egymást – ha elválunk?”

Falu. Kölcsönkapott parasztház. Gerendás mennyezet. Hónapokig éltem ott. Látogatóm azért akadt bőven. Budapestről is jött festőművész barátom. Feladat hozta, meg a barátság, és főként a hatalmas beszélgetések. Vályogfalra festmény? Körablakot nyitni a napfénynek? A bibliai új Földet és Eget visszafelé folyó folyamokkal érzékeltetni? A halálról is szó esett.

– Tudod – mondta –, csak azt fogom sajnálni, hogy el kell válni azoktól, akiket megszerettem. Ezt éreztem a múlt héten Kittenberger Kálmán sírjánál is. Miért kell megismerkedni, megszeretni egymást, ha elválunk?

Vajon miért? Élhetünk szeretet nélkül? Mit érne az élet, ha nem ismerkednénk meg, ha nem gazdagítana a szeretet?

Elmúlik. Igen. Akkor sem volt hiába. A múltó évek bennmaradnak a fák törzsében. A születő és múltó kapcsolatok nyomot hagynak bennünk. Ő sem lett volna és lenne az, ha nem találkozik Kittenberger Kálmánnal. Belső gyarapodás, alakulás a szeretet-élet által történik.

Aztán a halál. Ha az Én halhatatlan, örök benne a szeretet. Az elválás új találkozás első lépése. Ha a kezdetben a vég, a végben kezdet! – Hiszem, remélem. Szeretek, szeressenek.

A párhuzamos utak a szeretet végtelenjében találkoznak

Honnan jutott eszembe a fenti állítás? Olvastam Mándy Iván *Isten* című elbeszélését, amelyben írja, – gyerekkora óta mindig készült egy beszélgetésre Istennel. Remélte, egyszer majd leülnek valahol. Azt tapasztalta: „Ő nem fordul el tőlem” – akárhol is akadnának össze.

Képzeletében egy kávéházi asztalnál ülnének együtt. Semmit nem kérdezne. Hátha összekapnának egy feleletén, bár vallja: „Mindig csak azzal tudtam igazán veszekedni, akit szerettem.”

Inkább majd hallgatnak. Felállnak mindketten. „Ő is megy tovább a maga útján, és én is.”

Botránkozzunk az idézett mondaton? Mindegyik, az Isten és az ember megy tovább a maga útján.

És ekkor merült föl bennem a kérdés: nem párhuzamos a két út? Isten célja vajon más, mint az emberé? Helyesebben: az ember lényénél, lényegénél fogva nem azt akarja (akarhat mást?) mint Teremtője? Párhuzamos tehát a két út.

Ha ez így igaz, akkor nem csupán a párhuzamos vonalak találkoznak a végtelenben, hanem a szeretet végtelenjében Isten és az Ember útja összeér.

Szomorúság bennem

Haláltól sebzett minden élet,
elmúlástól beteg minden érzés,
minden indulásban ott a megtorpanás,
győzelemben a kudarc,
álmaink ébredésig tartanak,
ébrenlétünk álomba zuhan.

Mégis élünk,
élni akarunk,
remélünk és
SZERETÜNK.

„Ne keljen föl hiába a Nap”

Süteményt tett elém Erzsi néni. Jó íze volt, mielőtt nyelvem ízlelte volna, mert oly jósággal tette elém, mint máskor, és mosolygott, és kérte meséljek magunkról. Panaszával sohasem kezdte, nem is fejezte be látogatásom. Pesten lakik, a Ferenciek terén. Bármikor meglátogatom, készséggel fogad. Ritkán találom egyedül. Hetente a városban élő családtagjainak ad ebédet. „Szeretjük egymást, jó együtt lenni” – szokta mondani. Ám oly távoli rokonai, mint én, vagy ismerősei szintén beugranak hozzá. Ajtaja mindig nyitva, mert a szíve soha nincs zárva azok előtt, akiket szeret. Kit nem fogad szeretettel?

Legutóbb, hogy nála jártam, csupa öröm volt. Gyors beszédével kezdte mondani:

– Olyan jó, hogy jöttél! Köszönöm. Mit hozhatok? Kávé, üdítő, konyak, sütemény? Ugye dedikálsz néhány könyvet? Virág helyett könyvet ajándékozok. Ez megmarad. Beszélj családodról. Hogy vagytok?

Csupa készség, csupa figyelmes szeretet. Kaptam, amit kértem és kaptam, amire nem is gondoltam. Leírom. Így vallott:

– Tudod, nagyanyám mondotta, őrzöm szavait szívemben, majd hetven év múltán is betartom tanácsát. Ő kötötte a lelkemre: „Ne múljon el egy nap, hogy örömet nem szerzel valakinek, ne keljen föl feletted hiába a Nap.” Hogy most itt vagy, megvan a napi jótetem.

Hallgattam, hallgattam. Elcsodálkoztam. Több mint tíz éve járok már Erzsi nénihez. Tudomásul vettem jószívét, nem kerestem titkát. Gondoltam lényében van, egyszerűen él benne a szeretet. No nem tévedtem; de a gyökerek, a gyökér, amely mélyen benne él, most lett láthatóvá. Nagyanyja tanácsa. Egy másik „öregasszony” bölcsessége, amely jó földbe hullt unokája szívében. Megfogant. És él, hét évtizeden át él unokájában, aki minden nap örömet szerez, mert úgy akar élni, aki fölött nem hiába kel fel a Nap.

Szeret.

Ennyi az egész. Ezért ízlik a sütemény, ezért őszinte kérdése a családról, ezért igaz a mosolya. Nem tudom, kislánykorában, amikor nagyanyjára hallgatott, milyen volt, mondták-e, hogy szép? Most évek ráncai az arcán.

Nézem. Nem tudom, mondják-e neki: szép. Leírom én: igenis szép, a szeretet szépsége belülről ragyog szemében, és a ráncok szigorú vonásait szelíddé enyhítik.

– Máskor is gyere! Úgy örülök, hogy jönnek hozzám. Köszönöm, hogy meglátogattál!

Ezekkel a szavakkal köszön el tőlem mindig. Magam pedig nem győzők csodálkozni a szereteten: örömet szerez és még ő mond köszönetet.

Amikor tehetem, fölmegegyek hozzá, hogy lássak egy embert, aki megelégedettségében boldog, hiszen jót tesz és nem hiába kel fel fölötte a Nap.

Szeret.

Amikor fehér kenyér a szeretet

Sigrid Undset Nobel-díjas író nő meséli el egy szegény pásztor-asszony karácsonyát.

Az Asszony egyetlen fiát várja haza az ünnepre. Kisúrolja a faház minden zegét-zugát. Süt, főz. Várja a fiát, aki ünnepre nem rozs- vagy árpakenyeret hoz, hanem fehér kenyeret.

Tisztán ragyog már minden. Nagyon fáradt. Az esthajnalcsillag már föltűnt, de fia még nem érkezett meg. És ekkor az Asszonynak eszébe jutott, hogy az erdőben török, csapdák vannak elhelyezve. Nem maradhatnak ott, mert a karácsonyjé szent, nem sérthetik azt meg. Még egy vadnak sem szabad ártani.

Az Asszony sítalpakat köt. Bejárja az ismert helyeket, föszedi a hurkokat, csapdákat. Nehezen halad, hóvihár támadt. Ám nem hagyja abba, a béke és engesztelés éjszakáján vad sem sérülhet. Utat készít a békének és szeretetnek. A vihar egyre erősebb. Barlangban húzódik meg. A kimerültségtől elalszik.

Gémberedten ébred reggel. Mozgatja átfázott csontjait. Sítalpakat köt. Hazatér. Otthon fia várja. Haza jött. Az Asszony látja, *fia fehér kenyeret hozott*, hozta a karácsony szeretetét és békéjét...

Ennyi, csak ennyi elég, hogy ünnep legyen. Fehér kenyér. Ami nyújtja, az a figyelmes szeretet. Csak annyi, hogy magunkban föszedjük a harag, gyűlölet, viszály hurkait, csapdáit. Hogy senki ne sérüljön.

Ünnepeink békéjét, csodáját csak a szeretet adja meg.

A szeretet nem vár viszonzást

Minden anya, aki mozdulni érzi szíve alatt gyermekét, attól a pillanattól szereti (vágyában már rég szerette), a viszonzás reménye nélkül. Eszébe sem jut, hogy ő majd mit kap vissza mindabból, amit kicsinyének ad. (Képes sem lenne visszaadni...)

Az apa, amikor biztosítja családjá életét, dolgozik, nem számolja, mennyit, azt különösen nem, hogy később benyújtsa a számlát, mint gyermekeinek tartozását, amit rájuk költött.

Tanítónővel találkoztam, aki két éves kislányt mutatott be nekem az anyák hamisíthatatlan mosolyával. Mondta, örökbe fogadta.

– Nemcsak gondozásba vette az államtól? – kérdeztem.

– Nem, nem, nem pénzért akarom szeretni, gondozni. Én szeretem kislányomat. – Benne is, e mai nőben, az igazi szeretet munkálkodott, amikor a viszonzás elvárása nélkül vállalta az anyaság minden örömét és kínját.

Ismerek férfit, aki hivatalban dolgozik. A hivatali élet ridegségében, a jogszabályok „szívtelenségében” készséggel segít, különösen az időseknek, a tanulatlanoknak eligazodni a nyomtatványok kitöltésében, ügyeik intézésében. És hivatalában nem várhat és nem is vár „hálapénzt”.

A szeretet természete az önzetlenség. Az önzés első számú ellensége a szeretet életének. Az önzés zárt marok. Az önzés kővé keményíti a szívet. Az önzés gazdagságot akar s közben koldussá teszi az önzőt. Üressé válik. Értelmetlen minden.

Jézus tanácsa: *„Amikor lakomát adsz, hívd meg a szegényeket... Boldog leszel, mert nem tudják viszonzni neked.”*

Lehetséges ez az önzetlenség? A szeretetnek semmi sem lehetetlen.

Be kell vallanunk, mi sokszor fájlaljuk az elmaradt köszönöm szót. A hálátlanság gyakran kínozza lelkünket. Aki a szeretet természetének megfelelően él, aki elfogadja a jézusi tanítást, abban a mérgeződés feloldódik csendes megnyugvássá. Boldog lesz, mert úgy adhatott, hogy a viszonzás elmarad. De soha nem teljesen. Isten nem szűkmarkú a bőkezű adakozóval szemben. Már most betölti az az érzés, amelyre Jézus célzott: *„Jobb adni, mint kapni.”* Ha pedig az örökkévalóságra gondolunk, akkor a Végtelen ígézetében felül tudjuk múlni önmagunkat. Mint tették és teszik sokan.

Szeress!

A viszonzás reménye nélkül.

„Boldog leszel.”

Az igazságosságnál erősebb a szeretet

Victor Hugó közismert regényének – Nyomorultak a címe – főhőse egy olyan ember, aki éhségből kenyeret lopott. Börtönbe zárják. Ott egy börtönőr életét megmenti, ám tettét félreértik és meghosszabbítják büntetését. Mire kiszabadul, bosszú és gyűlölet tölti be szívét.

Szállást keres. Egy püspök befogadja. Megvendégeli. Éjszaka Jean Valjan visszaél vendéglátója jóságával. Zsákjába sok ezüstöt rak, és az éj leple alatt megszökik. Reggel elfogják a rendőrök. Visszaviszik a püspökhöz, aki éppen rózsáit gondozza.

– Ez a csavargó azt hazudja, hogy ajándékba kapta az ezüstöt!

A püspök gondolkodik. Ha elárulja, visszateszik a börtönbe.

Igazságosság és szeretet viaskodik szívében. Győz a szeretet. Szobájából kihozza az ezüst gyertyatartókat.

– Neki adtam, persze, hogy neki adtam. Azon csodálkozom, hogy ezeket itt hagyta.

Jean Valjan kezéről lekerül a bilincs. Szívét pedig hatalmába ejti a szeretet. Lelkében nem maradt hely sem gyűlöletnek, sem bosszúnak.

Igazságosság és szeretet hányszor viaskodik szívünkben?! Melyik győz? Mindkettő mellett dönthetek. Szabad. Erkölcsös. Csak melyik a fontosabb, melyik szolgálja inkább az életet?

Döntésünkben tévedni is lehet. Ha már tévedhetünk, inkább a szeretet javára tegyük...

Amikor a pénznél erősebb a szeretet

Vidéki városban találkozom nemzetközileg elismert orvostudóssal.

– Pihenni vagy e csendes városban?

– Itt dolgozom.

– Nem értem, még kórház sincs, semmiféle tudományos munkát sem tudsz itt folytatni.

Hogy-hogy az SZTK-ban rendelsz?

A nemrég egyetemi tanári barátom csak ennyit mondott:

– Nem eladó a lelkem.

Még hosszan beszélgettünk. E témát nem érintettük többé. „Nem eladó a lelkem” – értettem én. Kevesebb pénzért kisebb beosztást, jelentéktelenebb állást vállalt, mintsem meggyőződése ellen tanított volna tovább az egyetemen. (Akkor 1970-et írtak.)

A valódi tudás, az igazság szeretetét nem adta el pénzért. Sem önmagát...

Szülővárosomban, Gyomán jártam. Első utam, mint mindig, a templomba vitt. „Ékszer-templom” – magamban így becézem. Építészetileg tetszetős. Oltárát két bronz angyal őrzi. Színes üvegablakok varázsolnak áhítatot. Fából faragott Madonna.

„Háttra” mentem a templommal egybeépített kápolnába is. Ott ritkán miséztek és miséznek. Márványpadlója alatt nyugszik a dúsgazdag Wodiáner házaspár. Ők építették a templomot, a plébániát, az árvaházat.

Ki tudja hányadszor álltam a sírjuk fölötti márványlapon? Nevük aranyozott betűkkel bevésve. Bennem ők, bár nem ismerhettem őket, aranynál ékebben élnek.

Valóban nagyon gazdagok voltak, igazában nem ami pénzüket illeti, hanem a szeretetben. Mindenüket Isten népének és az árváknak adták, még életükben. Mást is tehettek volna, bejárhatták volna a világot, ám a pénznél nagyobb hatalom volt lelkükben a szeretet. Úgy hírlik, nem voltak megkeresztelve. Ám már gyermekésszel vagy inkább gyermekszívvel úgy gondoltam, nem kétséges előttem üdvösségük, hiszen azt biztosította az önzetlenül adakozó szeretet.

Többgyermekes családot látogattam meg. A szülők kiskeresetűek. A két nagyobb gyermek már felsőfokú iskolába járt.

– Autó, nyaraló, külföldi kirándulás?

– Gyermekünk szellemi fejlődése, művelése a célunk. Én ezt a kincset adom nekik, feleséggel egyetértve – mondta az apa, majd folytatta. – Az „örökség”, amit rájuk hagyok, bennük lesz. S ráadásul illetékmentes...

Ilyen emberek, szülők értékelésében a szeretet előtt sápadt az arany, szükséges szemét csupán a pénz. Az elvehetetlent adja annak, akit szeret: tudást és szeretetet.

Irodában hangzott el:

– Gyűjtsünk az árvízkárosultaknak.

– Minek?

– Elég a magam baja, a gyermekeim gondja.

– Adnunk kell.

– Segítsünk.

Adtak. Sokan. Új falvak nőttek ki a földből. Házak épültek újjá. Otthontalanoknak ismét lett otthonuk. Gazdagabb lett az ország, „pénzben” kifejezhető módon. Írtak is erről, mondta a rádió, mutatta a pénzösszeg említésével a televízió...

Miért is nem beszélt arról senki sem, hogy az adakozás erkölcsi tetteiből, lelkiületéből gazdagabb lett társadalmunk közszelleme, lelkiisége: az adakozó szeretet semmivel nem mérhető sajátos energiája fölerősítette népünk életképességét!

Szüntelen a harc a lélek és az anyag között, szellemi párbaj gazdagság és a valódi kultúra között. Meggyőződésem, hogy mindig elégségesen a szeretetben van a túlerő, amely a továbbélést megadja.

„Legnagyobb a Szeretet.”

Szeretet az őserdőben

Albert Schweitzer közel negyven évet élt őserdőben. Saját kórházában ingyen gyógyította az erdő lakóit, a bennszülötteket, sőt a beteg állatokat is. Ő az egyetlen s legnagyobb erénynek tartotta, tanította az élet tiszteletét. Róla tudjuk, hogy a műtétek után az altatásból magukhoz térők fölé hajolt, megsimogatta az arcukat és nyugtatta őket:

– Ne félj, én vagyok a Fehér Doktor. Jézus küldött, hogy meggyógyulj!

Oly egyszerű: egy ember az őserdőbe megy, hívja a mindenkitől megvetett bennszülötteket, összeszedi a sérült állatokat és gyógyít a viszonzás reménye nélkül. Ott van, hogy enyhítse a szenvedést, visszaadja az egészséget. Szeret.

Oly „egyszerű”, amit tett, ám kevesen követhetik az őserdőbe, ráadásul nem is vagyunk orvosok. És akkor?

A Nagy Doktor szívében a szeretetet vitte. – Te hová viszed?

Kinek mondod (egyáltalán mered mondani?): – Ne félj, én vagyok, akit Jézus küldött, hogy neked jobb legyen! Törődök veled, *szeretlek, hogy szeress!* – Ha ilyenek lennénk, legalább néhányan, akkor otthon, a munkahelyen, a metróban, a templomban, bányában vagy éppen kórházban, bárhol megjelenne a szeretet, amint Albert Schweitzer által az őserdőben.

Irma néni fikusza

Cegléd „mindenki Irma-nénije” megszokott otthonossággal lépett hivatalom kórszobájába.

– Isten hozta, aranyos Irma-néni. Tessék helyet foglalni.

– Előbb fogja a virágot – mondta határozott hangján és egy cserépben fikuszt nyújtott felém. – Magának hoztam.

– Nagyon köszönöm. Asztalomra teszem, itt lesz előttem minden nap.

– Nem István, nem. Vigye haza. Magának hoztam az otthonába. Akarom, ott legyen. Tudja, mennyi évet éltem már, nem sok időm van. Ha majd otthonában ránéz, jussak eszébe. Még a síromhoz sem kell kijönnie – mondta most szelíden és gyermekszem tisztaságú szemével kutatva nézett, értem-e?

– Köszönöm, igazán köszönöm.

A fikusz ma is díszíti otthonunkat. Sírjához sem kell kimennem, hogy emlékezzek rá. Azt nem tudom, akkor látta-e szememben, mire gondoltam? Nem is gondolat volt az. Csodálat. Csodálkoztam, hogy mily találékony a szeretet!

A fikusz is megszűnik egyszer, de a szeretet sohasem. Oh, mily ismerősként találkozunk egyszer majd odafenn?

Vallásunk szíve a szeretet

Sienkiewicz *Quo Vadis* című regényében a vándorló Péter és Pál apostol elé áll egy pogány ifjú és kérdezi őket:

– Görögország bölcsességet és szépséget, Róma pedig hatalmat adott az emberiségnek... de ti mit adtok?

– Mi szeretetet hozunk... – felelte Péter.

Gondoljuk csak meg: vallásunk főparancsa...

Új parancsa...

„Amint engem szeret az Atya, úgy szeretlek titeket...”

„Amint én szeretlek benneteket, úgy szeressétek egymást...”

„Szeressétek ellenségeiteket...”

Más mi számít?

Mégis, mégis kétezer év után értjük? Igen, nem érteni kell, hanem élni. Éljük?!

Miért nem éljük? Miért nem sikerül?

Minden embernek újra kell kezdeni. Mindannyian „egyetlen” vagyunk a mindenségben. Most hatmilliárdnyi „egyetlen” él. Nincs recept. A szeretetet mindenki saját módján kell, hogy megélje.

De élje meg. Különben lehet megkeresztelt, lehet keresztény, de vallásának nincs szíve...

Az Oltáriszentség arcunk Veronika kendője

Szombat este. Hátralétem a templomban. Az oltár egyszerű trónusán a Fehér Szentség. Rózsafüzért imádkozik a pap. „Aki a Szentlelket elküldötte.” Azután az egyhangú ismétlések: üdvözlégy, üdvözlégy...

Hátralédek. Előttém a védőrács. Egyedül nézem az Oltáriszentséget. A hajóban néhány hívő.

Hirtelen mellém térdel valaki. Testközelben. Érzem. Lám itt nincs férfi és nő, nincs dohányos vagy nem dohányos (áradt ruhájából a cigarettafüst). Hallani mély lélegzetét. Aztán sír. Félszegen feléje nézek. Könny mossza arcát. Rázza a zokogás. Mellettem.

Előttünk a Szentség. Fehéren.

„Uram, némaságod vigasztalja. Fájdalmának balzsama legyen hallgatásod” – imádkoztam az ismeretlen mellett. A sírás elcsöndesedett.

Vajon nem az történt, ami a kereszttúton, amikor a szenvedő Jézusnak Veronika kendőjét nyújtotta? Most fordítva: Jézus Lelkét adja fehér jelenlétében az előtte sírónak, amelybe arcát beletemetheti, s engedi, könnyeit Ő törölje le...

Fölálltam. Térdet hajtottam. Helyemre egy férfi térdelt a nő mellé.

Uram, találkoztam szeretetteddel.

Költők kérik, adj nevet a pusztulásnak, párnát a halálnak.

Én azt kérem, hogy légy Veronika-kendője a kereszttúton síróknak.

Töröld le könnyeinket, csókold le vércseppjeinket, öleld át szívünket.

Uram, Oltáriszentség! Lelkünk Veronika-kendője!

Szeretet szentsége

mozdulatlan ostya
szív dobban benne

hideg bor
vért takar

észnek, szemnek
valami

hitnek szeretetnek

Valaki

Himnusz a Naphoz

Minden, ami él, a Nap felé mozdul. Kecses mozdulattal a fűszál, szirmát nyitva a virág, csápjait nyújtva a bogár. Érezni a sejtek, a testek nyüzsgését. Színekben virágzanak ki, illatot lehelnek, mozdulnak: adják, amit létük s lényük adhat,

mindent,
mozdulatlan mozdulva
a Nap felé,
„a hetedik nap dallama”:
tisztelet, áhítat, kíváncsiság,
lehelet-gyöngéd szeretet, rajongás,
a világ térdre roskadása,
a Természet könyörgése,
imádás zeng némán e himnuszban,
amelyben sápadt az Ember,
sápadt a színek színorgiájában,
mert az Ember himnusza,
amit húsa-vére énekel,
gondolattá változik,
szellemé lesz lelkében,
láthatatlanná sápad.

Igen, elsápad *az Ember* a Mindenség himnuszában a Nap előtt, mert egyedül ő sejtí, mi a Nap, *ő tudja, Ki a Nap?* És nem elég előtte megnyílni, illatozni feléje,
élni kell belőle, a Nap gyermekének lenni,
használnak a Naphoz, fényben, melegben, amely áthatja a természetet, és az emberben szeretet lesz!

Himnusz a Naphoz
Szeretet.

A szeretet szól

Az igazi regény tükör, amelyet elénk tart az író, kéri, nézzünk bele. Magunkra ismerünk? Ilyenek vagyunk?

Igaz regénynek tartom a Nobel-díjas Henrich Böll *És egy árva szót sem szólt* című könyvét. A főszereplő Franke asszony, akinek tulajdonképpen semmi bűne. Naponta áldozott, másokon segített. A második világháború után Köln városában közismert volt. Tisztelték jótekonysági tevékenységéért.

Tágas lakásának egyik szobájában albérllőként egy család lakott. Bognerék. Háborút járt a férfi, felesége három gyermeküket gondozta, nevelte. Franke asszony megvető tekintettel méregette a férfit. Bognerét pedig lenézte, hiszen olyan „ostoba”, hogy negyedik gyermekét várja. A gyerekekre neheztelt, éreztette is velük, mert zavarták nyugalmaiban és imáiban. Egy jó szót nem szólt a családnak, miközben egy városról gondoskodott. Bogneréknak is postán küldette ki a karácsonyi csomagot.

Az író azt mutatta be, hogy Franke asszonynak mégis volt vétke: Egy árva szót nem szólt az elesett családhoz. Hiányzott belőle a szeretet.

Böll regénye tükör. Látunk benne tevékeny asszonyt, aki szervezi a jótekonyságot, és mégis benne szeretet. Egy árva szót nem szól azokhoz, akik mellette élnek.

Mi szólunk? Jó szót. Vigasztaló szót. Örömmel átítatott szót. Együttérző szót. Szót, amely nem csak szánkból hangzik, de szívünk mélyéből forrásozott elő?

Kinéz? – A mieinkhez.

Kihez? – Bárkihez.

Mindennapi kenyerünket add meg, kérjük a jó Istent. Ha nem imádkozzuk, akkor is szükségünk van a kenyér mellett a Szóra. A szó életet. A szó elfogad és segít magam elfogadni. A szó által vagyok valaki. Megszólított vagyok. Nem senki a tömegben.

Mily egyszerűek a köszönés szavai: jó reggelt, jó napot, jó estét... Ki nem élte már meg a pillanat örömét, amikor ráköszöntek? Felmelegszik akkor a szív.

Szóljunk az eladóhoz, szóljunk az orvoshoz, szóljunk a portáshoz, szóljunk a vezetőhöz, őszintén, egyszerűen!

A szeretet élni akar és szólni! Megfullad lelkedben, ha hallgatsz.

Isten maga is szólt: a Biblia hetvenkét könyvében, és szól Fiában Jézus Krisztusban, aki maga az Ige, Isten kimondott Szava.

Aki szól, a Szeretet Istenéhez hasonló.

A szavak a szeretet ostyájának darabkái.

Szíved szeretetét szerető szavaidban osszad szét...

Szeretettel, csak szeretettel

A népművészek általában névtelenek. Néhányójuk neve azonban közismert. Szabó Bojtár Erzsébet nem ismeretlen hazánkban, főként Székelyföldön. Jól ismert az Egyesült Államokban, Kanadában, Ausztriában, Németországban és a Vatikánban. Életének több mint hetven éve belefért a pedagógusi pálya, a jó feleség, az anya, a nagymama szerepe. Ami híressé tette az az, hogy a szedetttes szöttesek népművészeti értékeit kutatta, felújította és istenadta képzeletével ő maga is alkot.

Szentegyházán él. Meglátogattam. Mosollyal fogadott. Hellyel kínált otthonában. Arcán a jóság, a derű szelíd „szöttese”. Őt nézzem vagy kiállításként elém tároló szobáit? Párnák, asztalterítők, abroszok, drapériák, mellények, függönyök, fejeslepedők, büttöspárnák, falvédők szöttesei... Keze munkája mind, óarany, fehér, piros, zöld, kékszöld, lila, búza-virágkék, sárga színek változatos gazdagságában.

Böbe néni – a faluban csak így hívják – örömmel látta érdeklődésemet. Boldogan kezdte mutatni és felsorolni a minták neveit: macskanyomos, vízfolyásos, kiskarikás, bojtos, makkos, borshímes, kockacukros, gyertyás, karikás, kistulipános...

A szedettesek, a hímes szöttek, minták és színek meséjével „beszélték” el szememnek a népművészet névtelen alkotóinak tehetségét és Böbe néni művészetét.

Csodálattal töltött el az elém színesült szépség. Őszinte szívvel kérdeztem:

– Böbe Néni, hogyan képes ily művészi szépet alkotni?

Maga elé nézett, aztán simogatni kezdte a keze ügyében lévő nagyrózsás abroszt. Arcán láttam, gondolkodik. Talán még magának sem tette föl ezt a kérdést. Talán soha nem is gondolkodott a hogyanon, a miérten. Csak szötte, szötte műveit, oly természetességgel, ahogy a mezők virága nyílik, a pacsirta énekelni kezd. Aztán rám emelte a szemét, mosoly szépítette arcát és olyan hangsúllyal válaszolt, ahogyan csak a vallomásokat mondják:

– Szeretettel, csak szeretettel...

Vettem tőle és ajándékba is kaptam egy-egy párnát. Otthonom díszei. Ha rájuk nézek, a szövés mesterségének titkát nem beszélik el nekem, de Böbe Néni szívbölcsségére emlékeztetnek. Művészetének titka a szeretet.

Van-e szép, ami nem a szeretetből születik? Aki szeret, alkot, bármit is csinál. A szeretet szépíti meg az emberi életet.

Ha valami nem sikerült, oka valószínű hiány, a szeretet hiánya. A sikerek szíve pedig egyedül a szeretet.

Hogyan élünk? Hogyan dolgozunk? Hogyan szenvedünk? Hogyan halunk meg? Hogyan lehetünk boldogok?

Szeretettel, csak szeretettel!

A többiek a szeretet

Sartre *Zárt ajtó*k című színdarabjában nyomasztó hangulatú szobában három embert látunk. Két nő és egy férfi. Egymást gyötrik vallomásaikkal. Az egyik gyermekgyilkos, a másik gyáva szökevény, a harmadik kárhozott nő. Beszélgetnek.

– Be fogják látni, milyen buta dolog ez. Buta és kilátástalan. Itt ugyebár nincs fenyítőeszköz? És mégis pokolban vagyunk. A hóhér – mindegyikőnk a másik kettő számára.

Ez tehát a pokol. Sohasem hittem volna. Hiszen emlékeznek még: fájdalom, gyeheenna tüze, eleven pörkölés, meggyás... Micsoda badarságok... Nincs szükség máglyára, eleven sütésre; a pokol – ez a többiek.

A többiek a pokol. Mennyire ezt tapasztaljuk, nagyon gyakran. Ám figyelünk-e és érezzük-e, hogy a többiek lehetnek a mennyország, ha szeretnek?

Anyai Nagymamám – sem fehér haját, sem szívét soha nem felejttem – amikor egyszer a túlvilágról beszéltem neki, mosolyogva hallgatta. Véghallgatott s utána ezt mondta:

– Kicsikém, itt a földön a menny és a pokol.

Vajon ő, aki 1905-ben Amerikába vándorolt férjével és ott a bányászoknak tizenöt éven át főzött, három gyermeknek adott életet, majd dúsgazdagon hazajöve, egy szempillantás alatt koldusszegény lett, valóban ezt tapasztalta? Poklot az emberek között és mennyet az emberek között?

Gyűlölet-szeretet.

Ennyi az egész. Ha már itt így lehet, akkor miért kételkednénk az odatúli mennyben, ahol az Isten a „Másik” szeretet és a szentek? A pokol pedig a hiány, a nincs „Másik”, csak a gonoszok, akik üresek, mert nincs bennük szeretet.

„A pokol – ez a többiek” – tanítja Sartre.

„A menny – ez a többiek” – ha van bennük szeretet. Mondom én.

Szeretet kérdése, hogy a többieknek pokol vagy menny vagyunk.

A szeretet lehelete

Pest. Tömeg. Rákóczi út. Állványok között egymáshoz préselve sietünk. Kedvetlen vagyok. Mások is. Elöttem kopott ruhás férfi megszólít egy idegent. „Tüzet kérek”. Az ismeretlen nyújtja cigarettáját. „Köszönöm.” Mennek tovább.

Boldog cigarettások, nem ismerik egymást, de egymásnak tüzet adnak!

Sietve nézek szét. Kinek van az arcán mosoly? Hadd mennék hozzá és mondanám: adj mosolyodból, mosolyodban egy leheletnyi szeretetet, mondd el örömed, hiszen, ha elbeszéled, nem leszel szegényebb!

Nem szólok senkinek. Bolondnak hinnének. Pedig csak ember vagyok, ember, fáradt nagyon. Jól esnék egy szikrányi mosoly, leheletnyi szeretet, amely megváltoztatná a szívem, mint az égő cigaretta, amint tüzet éget a másokra.

A szív szeretet

A cinikus görög bölcs Athén piacterén sétál. Fényes nappal van. Kezében égő lámpás. Akivel találkozik, annak arcába világít.

– Mit csinálsz? – kérdik tőle.

– Embert keresek! – válaszolja Diogenész.

Mást teszek én. Lámpást nem gyűjtök, senkinek arcába nem világítok. Akivel találkozom, annak szemébe nézek. Kutatva nézek. Kérdek is tőlem:

– Mondd, mit keresel bennem?

– Szívet, amely szeret.

Ha Diogenész korában kevés ember volt az emberek között, ma vajon mennyi ember van, aki szeret?

Évekkel ezelőtt vetítették azt az indiai filmet, amelyben vidékről Bombay városába érkezik egy diplomás tanár. Koldussal kezd beszélgetni az utcán. Elmondja neki, hogy állást keres.

– Mihez ért? – kérdi a koldus.

– Van diplomám, erőm, becsületem.

– Akkor itt semmire nem megy.

– Miért? – kérdi meglepődve a tanár.

– Itt az emberek önzők, kegyetlenek, csalók. Kőváros ez. Nincs szívük az embereknek.

Az indiai film kitűnő láttelep ma is. Ezért keresek én embert, aki szeret.

Ha kérdés Jézusnál, hogy „...amikor eljön az Emberfia, gondoljátok, talál hitet a földön?” akkor kérdés az is, talál-e szeretetet? Ha nem lesz hit, vagy kevés a hívő, akkor az azt jelenti, előbb halt ki a szívekből a szeretet, mert ahol szeretet van, ott hit is van emberben, Istenben.

A szív szeretet. Isten a szeretet. Annyiban ember az ember, amennyiben szeret: szíve van.

Claudel drámájában a tűzhalálra ítélt Szent Johanna a máglyán kiáltja: „*Hatalmas az öröm. Mindennél erősebb. Hatalmas a szeretet. Mindennél erősebb. Hatalmas az Úr, a Kezdet és a Vég.*”

A legenda meséli, hogy Johanna szívét nem égette hamuvá a máglya tüze. A gyűlölet lángja, a közömbösség hideg hamuja körülveheti a ma emberét, de szívét a gyűlölet nem égetheti el, a hamu nem fojthatja meg, ha szeret.

Ma nem nézek kutatóan senki szemébe. Te se tedd. Önmagunkba nézzünk. „Szemtől szembe”. Van szívünk? Szeretünk?

Ha jó Jézus vagy bárki más, találjon bennünk hitet, amely szívünkben virágzik ki, hiszen szeret.

Az együtt hallgatott csönd

Alvó gyermek csendjét hallgatja az anya és az apa. „Van-e szebb, mint a gyermek, ki imával az ajkán alszik el?” Csendjének együtt hallgatásában egymáshoz közelebb kerül az anyai és apai szív, s meghallják szívüknek ki nem mondott szavait is.

Koporsóban a halott, néma csendje szinte hallik. Hallják is a gyászolók. Amint a halott csendjében elmerülnek, egymáshoz közel érnek. Érzik: emberek. Fölismerik: egyedül a szeretet köt össze a szíveket.

A templom csendje Isten csendje. Mennyien hallgatják! Mozdulatlan minden. Aki áll, áll. Aki ül, ül. A térdeplő térdel. Hallgatják a csöndet. Hűvös öleli körül őket. Belül nem fáznak. Isten csendjét hallgatva egymásét is hallják. A Szeretet, akié a csendek csendje, a hallgató szíveket átöleli.

Az együtt hallgatott csöndben a hallgatás anyanyelvén a szeretet beszél. Lelket lélekhez közelít. Idegenek, mégis majdnem egyek. A csöndben egyesít a szeretet.

Az együtt hallgatott csöndben a szeretet csodája ez!

Ilyen az ember

Haldokló asszony éhezte, kérte az Istent. Jött a pap. Nyelvére tette az Ostyát. Megkapta őt, az Urat. Azután sikoltva, hörögve könyörögte: egy korty vizet, egy korty vizet!

Kapott.

Mikor volt szebb az arca? Amikor a szentostyában az Istent megkapta? Amikor a vízben az Anyagot fogadta? Nem tudom. Csak néztem.

Ilyen az ember: Isten és Anyag együtt kell neki, Istent és a teremtett világot együtt lehet és kell szeretni.

A lábakat mosó szeretet

Camus vallja egyik könyvében: hogy elviselhessem a világot, szükségem van a holdra, a boldogságra vagy a halhatatlanságra; valamire, ami talán örültség, de nem erről a világról való.

Az Utolsó Vacsora termében ilyet találunk. Jézus mossa apostolai lábát. Testévé változtatja a kenyeret. S innen megy az Úr az olajfák közé és sír.

A világ elviseléséhez szükségünk van erre a lábakat mosó Szeretetre. A hozzánk hajló Szeretetre. A szeretetre, amely kenyérré lett értünk. Nem a világból való az ilyen Szeretet. Kell nekünk. Megtaláljuk nagycsüörtökön Krisztus szívében.

És amikor nincs nagycsüörtök? Akkor nekünk, keresztényeknek kell nem evilági szeretetben élnünk. Ő akarja: „*Példát adtam nektek, hogy amit én tettem veletek, ti is úgy cselekedjétek. Amint én szerettelek benneteket, ti is úgy szeressétek egymást.*”

Csak akkor elviselhető a világ, ha szolgáljuk egymást, lehajlunk egymás gyengeségeihez, poros lábaihoz, nyűgös gondjaihoz, idegességeihez, bűneihez, rútságaihoz.

Kenyérré nem válhatunk, de adnunk kell erőnket, gondolatainkat, segítségünket, pénzünket, ajándékainkat, amelyekben mi vagyunk. – Életévé lenni másoknak, legalább egynek, kettőnek, néhánynak.

Értem már Jézus, nagycsüörtöki parancsodat. Értem, és Te kellesz nekünk, nem a hold, a csillagok, nem a boldogság, nem a halhatatlanság, nem valami emberi örültség, hanem lábunkat is kész megmosni szereteted.

Te kellesz, aki nem e világból való, de e világban szerető, hozzánk hajló Szeretet vagy. Kenyerünkkel leszel és sírsz értünk.

Uram, hogy elviselhető legyen ez a világ, nekünk is így kell szeretnünk egymást...

Mikor lesz bennünk lábakat megmosó szeretet?

Féltelek

Mondom magamnak a tükörben. Halottkém nem vagyok, hullafoltot rajtad nem látok. De fáradt az arcod, lehangolt a szíved, kacagókkal együtt nem nevensz, minden játékból kimaradsz, szavaid epétől keserűek, örömet nem találsz sehol, a jót észre nem veszed, a másik csak ellenséged. Szeretni fáradt a lelked, munkád hanyag, élni kedved nincsen.

Arcodon hullafoltot nem látok, halottkém nem vagyok – féltelek mégis!

Él benned a szeretet?!

Anyák ékessége a szeretet

A római Grachusok anyja előkelő asszony volt. Fiai nevét, akik jelentős államférfiak lettek, őrzi a történelem. A hírnevessé lett fiúkra alig emlékezünk, de édesanyjuk emléke az alábbi történetben él.

Egy alkalommal, amikor az Asszonyt barátnői meglátogatták, feltűnt nekik, hogy vendéglátójuk egyszerű szürke ruhában fogadta őket.

– Hol vannak ékszereid? – kérdezték.

– Ékszereimet szeretnétek látni? Jó. – válaszolta mosolyogva a Grachusok anyja.

Tapsolt. Szolgálója lépett be. Fülébe sügött. Az kiment. Néhány perc múlva gyermekei futottak be, átölelték anyjuk nyakát, ölébe ültek s lesték, miért hívatta őket anyjuk? Az Anya átölelte fiait. Barátnőinek mondta:

– Látjátok, ők az én ékszereim és kincseim!

A nőket ékszer díszíti. Mennyi gondjuk, hogy természetes szépségüket növeljék (ha lehet azt egyáltalán fokozni?). Ékszereket keresnek, vásárolnak, raknak magukra.

Ó, Anyák, Édesanyák, legszebb éketek a Szeretet. Az átlalatok testté lett szeretet: a Gyermek. Lehet ennél ékeőbb ékszerek? Ők öleljenek. Legszebb ékességtek a Szeretet.

Boldog ember

Annak boldogságában hiszek,
aki megbarátkozott könnyeivel,
aki nyugodt akkor is, amikor sír,
aki fájdalmában az örömről emlékezik,
aki vereségében is remél,
aki bár közöny bénítja, kétség kínozza,
és körülötte mindenki hit nélkül van,
ő akkor is
hitben és reményben,
Szeretettel él!

Isten szeretete és az anyák szeretete

Mindenki figyeli az anyát, aki gyermeket vár. Tiszteletet és megbecsülést vált ki önmaga iránt. Miért? Az anyában titkos tény, hogy testéből egy parányi testet, véréből egy parányi

embert éltet. Azután teste és vére tejként csordul ki belőle. Így teste étel, vére ital lesz gyermekének.

Amikor Jézus Krisztus először mondta a rá figyelő embereknek, hogy az ő testét enni kell, vérét inni kell, érthető, hogy megbotránkoztak rajta. „Hogyan adhatja ez saját testét nekünk, hogy együnk belőle?” – kérdezték.

Ma a hívő nem botránkozik, a hitnélküli pedig elgondolkozik, hiszen tudjuk, hisszük, hogyan is adja önmagát ételül, italul. A kenyér és a bor színe alatt. Oltáriszentség. Eucharisztia.

Az anya, mert szeret, testét, vérét adja gyermekének. Isten szeret, ételünk és italunk ő. Az emberré lett Isten testével, vérével táplál, éltet.

Anya. – Tejként csordul belőle az élet.

Isten. – Életét adja a fehér szentostyában.

Aki Isten szeretetén megbotránkozik, az nevesse ki az anyákat is! Aki az anyaság titka és valósága előtt fejet hajt, az ismerje el Krisztusban azt a szeretetet, amellyel önmagát adja övéinek!

„Hogyan adhatja ez saját testét eledelül, hogy együnk belőle?” – Azok kérdezik ezt, akik nem tudnak szeretni. A szeretet nem kérdez. A szeretet csodálkozik és elragad. A szeretet cselekszik. Él. A szívben elfojthatatlan. Kiárad. Saját életét adja, mint az anyák és mint az Isten.

És nemcsak az anyák. Minden ember, aki szeret, azt érzi és úgy szeretné, amint a költő fogalmazza meg: „Mindenkinek táplálékaként, ahogy már írva van, adom, mint élő eledelt, a világnak magam.” (Pilinszky)

Az apák is a mindennapi munkában önmaguk adják a családnak. Vajon az erő, a verejték, az erőfeszítés mind a fizikai, mind a szellemi munkában, nem a férfi élete?

Krisztus nem tesz mást, mint a szeretet életét éli úgy, ahogyan azt csak Isten tudja élni: mindenkinek éltető tápláléka a kenyér és a bor színében.

A kőnek nincs élete. A rózsza már éli növényi életét. A cicában gazdagabb az állati élet. Az emberben tökéletesebb az emberi élet, érez, akar, dönt, gondolkodik, szeret. Mit lehet ehhez még hozzáadni? Mi hiányzik az emberből, ha nem eszi Isten testét, nem issza az ő vérét?

A kő nem él, a rózsában csupán növényi, a cicában csupán állati élet van, és több nem lehet. Az emberben az emberi életet átjárhatja, mint kovász a lisztet, az isteni élet. Az emberi élet úgy fogadhatja be magába az Isten életét, mint a szőlővessző a szőlőtőke nedveit.

Mivel Isten a Szeretet, az emberi szívbe az isteni szeretet csordul. Pál apostol vallja: „Élek én, de már nem én élek, hanem Krisztus él bennem!” Amint ez igaz, oly gyönyörű és félelmetes igazság, hogy mindaz, aki szereti az Istent és Isten táplálja s élteti őt, elmondhatja: szeretek én, de már nem én szeretek, hanem Isten szeret bennem!

És akinek nem kell a Szeretet titka és valósága? Az rosszabbul jár, mint az a gyermek, akit letéptek anyja kebléről. Igen, mert az anyai tejet némiképpen pótolni lehet tápszerrel. Ám Isten életét csak Isten adhatja. „Ha nem eszitek az Emberfia testét, és nem isszátok a vérét, nem lesz élet tibennetek!

Istennel való kapcsolata az egyes embernek, egy közösségnek, népnek egyenesen aránylik szeretet-életével. Ha gyöngül a kapcsolat Istennel, haldoklik a szeretet-élet; ha mély a kapcsolat Istennel, szeretet lángol a szívekben...

Anya karján a gyermek.
Isten szívéen a világ.
Tej csordul az anyából.
A Teremtő Szeretetből
élő Kenyér és élő Vér.

A gyermek anyja keblére tapad.
Öleljük egymást Istennel!

„Uram, túlcsordul a szereteted!”

Három év hadifogság. Húsz éven át béres. Ám veleszületett a tisztesség, a szorgalom és a józan ész. Fejében és szívében paraszti bölcsesség.

Ma jó módú. Elmúlt hetvenéves. Arcán a nap pírja, a szél nyoma. Többet van levegőn, mint szobában. Télen, nyáron földjén dolgozik. Városi házában, annak udvarán, és kint a tanyán rend. Rend. „A rend titka, hogy egyszer kell megállapítani, minek hol a helye. Utána csak mindig oda kell visszatenni” – mondta mosolygós huncutsággal, hiszen ő is tudja, mekkora önfegyelembe kerül ez.

Nemrég bort vásároltam tőle. Hosszan beszélgettünk. Tekintete tiszta. Tartása egyenes. Szeme fénye gyermekivé tisztult. Életét beszéli. Jelenéről is szól. Sok vendége van a tanyán, amely vadász-központ. Külföldi vendégei is vannak. Legutóbb egy orvosprofesszor. Róla mesél, közben könnybe lábad a szeme:

– Tudod, amikor nekem egy professzor mondja, bármi bajom van, bármi segítségre szorulok, „Ferikém, csak szólj”, akkor azt mondom, mondom én ezt *napkeletkor és napnyugtakor* is, holott nem vagyok bigott vallásos, mondom én (ekkor már egész arcát könny borítja): „Uram, túlcsordul a szereteted...”

Megilletődötten hallgattam barátsággal eddig is becsült ismerősömet. Nem tudtam mit szólni. Különben is a kapuban álltunk már. Nyújtottam a kezem. „Isten veled, Feri bátyám!” – köszöntem el. „Isten veled!” – szorította meg a kezemet.

Hazafelé magamra gondoltam. Vajon elmondhatom-e én is, amit tőle hallottam? Elmondhatom. Nem másoknak, inkább úgy, mint ő. Istennek. Napkeltekor és napnyugtakor. Hálával, hat évtized tapasztalatával. Uram, túlcsordul a szereteted!

Igazán, ha bárki önmagába néz, életét áttekinti, hálásan köszönheti, hogy Isten túlcsorduló szeretettel szereti...

Örködő szeretet

A *Stabat Matert* énekli a kórus. Templomok fájdalmas Máriáját, megkínzott Krisztusát mutatja a képernyő. Aztán a Feszületet. Aztán csak a Megfeszítettet.

A Megfeszített széttárt karral, s mögötte vonulni látszanak a temető keresztjei. Sírok felett röpködő csodálatos, különös madár így a szétfeszített kezű Jézus.

Igaz kép. Művészi kép.

Halottak feltámadásig tartó nyugalma fölött a kereszthalálban velünk testvérré lett Krisztus örködik.

Örködő Szeretet.

Oh, hányféleképpen szól hozzánk a Megfeszített? Halljuk? Látjuk?

A Megfeszített Szeretet örködik temetőinkben sírjaink felett...

Síromon szeretet

Sírkövek, emlékkövek, fejfák és keresztek a temetőben. Őrzik a halottakat, emlékükre vigyáznak. Sírom jeltelen legyen, csak a szívek őrizzék emlékem.

Mielőtt megszülettem, nem beszélt rólam előre semmi jel. Temetőben miért emlékezzen rólam tárgy? Születésem előtt néhány szív várt csupán. Ha meghalok, néhány szív emlékezzen rám, aki szeretett.

Egy sírhalom egyszer engem is eltakar. Élő virág rajta csak a szeretet legyen! Mit ér sírkő, mit ér márvány akkor nekem? Csak a szeretet, csak a szívek, amelyek szeretnek!

Sírokon elhervad a virág. A szívek sem élnek örökké. Minek hát márvány, aranybetű, ha nincs szív, amely szeret?!

Gyertyát se gyújtsanak. Mécsként szívekben lobogjon szeretet. Azt a halál sem fújja el.

Ki áll majd sírom mellé?

Csak az álljon, aki szeret...

Találkozom a szeretettel?

Mielőtt lettem, Isten már szeretett. Szeretetével megelőzött. Megálmodta létem és öntudatra ébredésem előtt már átölelt.

Vajon, ha végleg elmegyek – holtan –, találkozom a Szeretettel? Még nem voltam, már akart. Ha pedig nem leszek, akkor is akar? Szeret? Találkozom a Szeretettel vagy a megsemmisülésbe hullok?

Ha az ember azt mondja a másiknak, szeretlek, annyit mond: te nem halsz meg! Mennyivel inkább igaz ez, ha maga Isten mondja: *Szeretlek!* Mennyivel valóbb, hogy hála sem jelent mást, minthogy: *Nem halsz meg.*

Az ember elképzelhetetlennek tartja, bár naponta szembesül a halállal, hogy szerettei többé nincsenek. A gyászt a remény teszi elviselhetővé.

Isten, aki annyiféleképpen kinyilatkoztatta szeretetét, el tudna viselni, hogy milliárdnyi és milliárdnyi ember,

akit teremtő szeretetével alkotott,

akit megváltó szeretetével megváltott,

akit megszentelő szeretettel segített –

az megsemmisüljön!"

Szeretet az Isten – nem engedheti.

Találkozom a Szeretettel – hiszem. Hogyan képzelem?

Ha meghalok, a Szeretettel találkozom, aki maga az Atya, aki várja, várja minden hű és tékozló fiát-lányát, várja haza... S amikor megjelenek előtte – irgalmába vetett hittel írom – örvendezni fog az ég angyalaival együtt... elém siet és szól: vigadjunk és örvendezzünk...

Jézussal találkozom, aki nem elítélni jött a világot, hanem megmenteni, és előre ment, hogy helyet készítsen nekünk, nekem ott, ahol Ő van... Majd szól, hogy *bocsánatot nyertek bűneid, mert nagyon szeretted, velem vagy a paradicsomban, amit tettél az embereknek nekem tettet, különösen, amit a legkisebbeknek...* és megölel a teremtés előtti szeretettel...

Ahol az Atya és a Fiú, ott a Lélek, Szentháromságban a Szeretet...

Mi a csepp a tengerben? Még indoklatlanabb a kérdés: mi az ember az isteni élet óceánjában? Mégis „valaki” vagyok, és kimondom, a Lélek indít rá: Uram „én” utánad vágytam és hányszor mondtam: „Te”, mert magadhoz vonzottál, ihlettel és erőt adtál, és ó Lélek, testemet templomoddá szentelted...

Mit fogok tenni? Csodálkozom. Ahhoz az örökkévalóság is kevés, hogy eléggé csodáljuk, hogy az ember, én és te s mindannyian, kellettünk az Istennek. És örökre kellünk neki a szeretet személyes kapcsolatában.

Mit is írhatnék mást arról az állapotról, amelyet szem nem látott, emberi fül nem hallott, elme és szív föl nem foghat, csupán a tény tény, hogy egyszer lettünk, hogy örökké legyünk, Isten otthonában. Erről a jövőről a költő, Pilinszky János is úgy ír, hogy nem sokat tud, de valamiképpen fölmagasztalásunk órája lesz, „*Akkor azt mondjuk: Szeretlek. Azt mondjuk: Nagyon szeretlek.*”

Kinek mondjuk? Ellenállhatatlanul egész – most elképzelhetetlen – valónkkal Istennek valljuk: szeretlek. És mondjuk azoknak, akikhez szeretet-kapcsolat kötött. Az Istenben való örömben szeretteinkkel való együtt örvendezés egyesít, része leszünk a szentek egységének. Szeretetközösség, amelyben megkülönböztetett személyek lesznek

nagyszüleink,
szüleink,
hitvestársunk,
testvéreink,
gyermekeink,
szerelmeink,
barátaink.

Valamiképpen megszépülnek a szeretet és szerelem megélt élményei. Ha Isten egymásnak teremtett minket és nem magányos szigetként éltünk, akkor az emberi kapcsolatok éppen a szeretet maradandósága által nem szűnnek meg.

Találkozom a szeretettel, ha végleg elmegyek? Vár a Szeretet, az Isten, és várnak, akik szerettek és szeretnek. Isten tenyeréről Szívébe térek.

Létem oka ő volt. Életem beteljesedése ő lesz. „*Szeretet az Isten*”.

III. Isten a szeretet

Isten a szeretet

Igen, igaz, hisszük, Isten a Szeretet. Nem vagyunk különbek, mint Jézus kortársai, akik kérték őt: „*Uram, mutasd meg nekünk az Atyát!*” Válasza ugyanaz, mint akkor volt: „*Aki engem lát, látja az Atyát is.*”

Lehetséges ez ma? Igen. Az evangéliumok tükrében, Isten szerelmetes üzeneteiben látni s hallani őt. A Mindenszívű Isten szívdobbanása minden szavában szeretet.

„Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy mindaz, aki benne hisz, el ne vesszen, hanem örökké éljen”

– *szeretet!*

„Aki szeret engem, megtartja tanításomat. Atyám is szeretni fogja őt, hozzá megyünk és benne fogunk lakni.”

– *szeretet!*

„Szeresd Uradat Istenedet, teljes szívedből, teljes lelkedből, minden erődből és teljes elméddel; felebarátodat, mint önmagadat.”

– *szeretet!*

„Új parancsot adok nektek: Szeressétek egymást. Amint én szeretlek titeket, úgy szeressétek egymást.

– *szeretet!*

„Én pedig azt mondom nektek, szeressétek ellenségeiteket, és imádkozzatok üldözőitekért. Így lesztek fiai mennyei Atyátoknak, aki fölkel a napját jókra is, gonoszokra is, esőt ad igazaknak is, bűnösöknek is.”

– *szeretet!*

„Amint engem szeret az Atya, úgy szeretlek én is titeket. Maradjatok szeretetemben.”

– *szeretet!*

„Ismerje meg ebből a világ, hogy te küldtél engem, és szereted őket, amint engem szerettél. Atyám, akarom, hogy akiket nekem adtál, ott legyenek velem, ahol én vagyok, hogy lássák dicsőségemet, amit te adtál nekem, hiszen te szerettél engem a világ teremtése előtt.

– *szeretet!*

„Én vagyok a mennyből alászállott élő kenyér. Aki e kenyérből eszik, örökké él.”

– *szeretet!*

„A kenyér, amelyet adni fogok, az én testem a világ életéért.

– *szeretet!*

„... aki engem eszik, én általam él...”

– *szeretet!*

„Én vagyok a jó Pásztor. Én azért jöttem, hogy életük legyen és bőségben legyen.

– *szeretet!*

„Én vagyok a föltámadás és az élet: aki bennem hisz, mégha meghalt is élni fog.”

– *szeretet!*

„Aki nekem szolgál, azt megtiszteli az Atya.”

– *szeretet!*

„Nem azért jöttem, Hogy elítéljem a világot, hanem megmentsem a világot.”

– *szeretet!*

„Ha bennem maradtok, és tanításom is bennetek mard, akkor bármit akartok, kérjete, és megkapjátok.”

– *szeretet!*

„Az én örömöm legyen tibennetek és örömötök ezzel teljes legyen.”

– *szeretet!*

„Barátaimnak mondlak titeket.”

– *szeretet!*

„Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit tesznek.”

– *szeretet!*

„Irgalmasságot akarok és nem áldozatot. Nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket.”

– *szeretet!*

„Ti tehát így imádkozzatok: Mi Atyánk...”

– *szeretet!*

„Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, mint aki életét adja barátaiért.”

– *szeretet!*

„Én pedig, ha fölmagasztalnak a földről, mindeneket magamhoz vonzok.”

– *szeretet!*

Lám, idézek, idézek; szeretném, ha a velem együttgondolkodó olvasó szívét megérintenék a jézusi szavak, amelyek élnek, szólnak nekünk, ma és majd holnap, amint szóltak azokhoz, akik fülükkel hallhatták szavait.

Idézek, de tudom, hogy aki csak egyszer is elolvasta az evangéliumokat, azt mondja, idézni kellene az egészet. Hiszen van-e egyetlen szó is a Bibliában, amely ne Isten szeretetét sugallná? És a tettek, a tettek, amelyeket Jézus cselekedett?! Minden tette szeretetből az Atya iránt és irántunk történt és történik.

Isten a szeretet. Lényege, élete, hogy szeret. És aki szeret, igényli, hogy szeressék. Mennél nagyobb a szeretet benne, annyival erősebb a vágya: szeressék. – *Oh, elképzelhetetlen számunkra Istenben a szeretet-vágy a mi szeretetünk után! Kitalálta, hogy*

„könnyű” legyen őt szeretnünk; szeressük embertársunkat, s majd ezt kéri „számon”. *„Amit egynek is tettetek a legkisebbek közül, nekem tettétek.”* Emellett hallani akarja vallomásunkat.

Jézus feltámadása után kérdi Pétertől: *„Jobban szeretsz engem, mint ezek? ... Szeretsz engem? ... Szeretsz engem?”*

Péter megvallja: *„...Tudod, hogy szeretlek... Tudod, hogy szeretlek... Uram, te mindent tudsz, azt is tudod, hogy szeretlek.”*

Halljuk meg a kérdést,
a szeretetünk után vágyó Isten kérdezi: *szeretsz engem?*
Válaszoljuk kiáltva, csöndben, ujjongó örömmel
vagy könnyes szemmel,
gyermeki egyszerűséggel
vagy az érett ember rádöbbenésével;
valljuk, most, most:
Istenem, Uram szeretlek,
szeretlek Jézusom,
szeretlek, szeretlek, szeretlek...

Az önszeretetről

Isten a szeretet. Szentháromságban él a végtelen személyes szeretet. Az Atya és a Fiú és a Szentlélek egymás szeretetében élnek.

Az emberben a szeretetnek szentháromságosnak kell lennie. Az ember szeretet-élete Isten-szeretet: emberszeretet és önszeretet. Oly egyszerű ez, ám nem könnyű. Hol az egyik, hol a másik híjával van, vagy ki sem bontakozik. Legtöbb „baj” az önszeretettel van. Majdnem hihetetlen. Ám ha magunkat ismerjük, könnyen igazat adunk Georges Bernanosnak:

„Az embernek sokkal könnyebb gyűlölnie önmagát, mintsem gondolják. A kegyelem az, ha elfelejti magát. De ha minden gőg meghalna bennünk, a kegyelmek kegyelme az lenne, ha alázatosan szeretnénk önmagunkat, mint Jézus Krisztus bármelyik szenvedő tagját.”

Szabad szeretni önmagunkat? Mindent szabad szeretni, amit Isten szeret. Isten minden embert szeret, hiszen Ő a teremtő, a gondunkat viselő, Fiát küldte nekünk, Lelkével szentel meg. Sőt mindegyikünket sajátos szeretetével szeret, mert mindegyikünk egyetlen – soha nem volt és soha nem lesz – ezt igazán ő tudja, hiszen egyetlenségünk nagyszerűsége benne szerepel terveiben s valamit csak mi tudunk képmásaként megjeleníteni.

Nevünkön szólítva szeret.

Ha Isten engem a magam egyéniségében szeret, akkor önmagam ne szerethetném? Sőt az lenne súlyos mulasztás, ha nem tenném, vétek pedig az önutálat vagy öngyűlölet.

Isten, ember és önmagunk szeretete összetartozik. János apostol egyenesen kérdezi, hogy szeretheti-e Istent, aki felebarátját nem szereti? A felebaráti szeretet előfeltétele önmagunk szeretete, amint ezt a főparancs követeli. S lenne-e „távlat”, gyökere, éltető ihlete emberszeretetünknek, a másoknak s magunknak, ha nem égne Isten felé, szeretet a szívünkben?

Az önszeretet természetes. Szükséges. Aki önmagát testi, lelki, szellemi valóságával együtt szereti, Istennek tetsző életet él.

A mély önszeretetben az ember tud önmagának megbocsátani és képes önmagát türelmesen elviselni.

Hányan és hányan sóhajtanak föl: „Szeretném magam becsülni, szeretnék jó lenni, Isten, emberek és önmagam előtt, de nem sikerül.

Júdást vajon nem önutálata s öngyűlölete vitte a fához, hogy megölje magát? Nem tudta elhinni, hogy az az Isten, akit elárult, Jézus, barátjának szólította és megölelte.

Egy fiatalasszonnyal hosszan beszélgettünk áldozásról, gyónásról, Isten irgalmáról. „Kérem – tiltakozott – erről nekem ne beszéljen. Magzatom gyilkosa lettem. Ezt magamnak megbocsátani nem tudom, más hogyan tudná?!”

Idős emberek is beszélnek arról, hogy régi bűneik vádolják őket, holott rég megbánták, de még mindig elevenen nyugtalanítják lelkiismeretüket. Költőink megfogalmazzák ezt, kimondják. „Óh emlékek, óh emlékek, / Csak egy kicsit ne bántanátok!” (Ady) „...bűneid utánad jönnek, mint hű kutyák.” (Babits) Maga Michelangelo arról panaszkodik írásában, bűneivel s nemcsak éveivel megrakottan szívét méreggel eteti s szeretné, ha Isten nem zordan ítélné.

Egy öreg pap fogalmazta meg a mindennapi ember ezen kínját és ajánlja a megoldást:

„...Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek. De ki vétkezik ellenünk? A Jancsi, meg a Jóska, meg a Pista? A fiunk, a feleségünk, meg a felebarátunk? Azoknak könnyű megbocsátani. Ott áll előttünk, rá lehet mutatni: tessék ez az, aki vétkezett ellened, bocsáss meg neki. Miféle ember az, aki nem bocsát meg az ellene vétkezőnek? Farkas az, nem ember.

De magunknak! Ez a nehezebb. Magunknak. Mi magunknak... Kitörölni az időből, ami történt. Mi van bennünk? Legbelül? Egészen belül? Az időnk. Egy foltot kitörölni az időből... Isten megbocsát neked, most rajtad a sor, hogy megbocsáss magadnak. Mert Isten úgy bocsát meg neked, ahogy te magadnak megbocsátasz...”

Igen, tudjunk megbocsátani önmagunknak. Van mit. De hát miben, kiben bízunk? „*Ha szívünk vádol is minket, Isten nagyobb a szívünkénél.*”

Az önszeretet másik gyakorló erénye legyen a türelem saját magunkhoz.

Mennyi nyűg, testi gyengeség, lelki nyavalya, betegség, aggodalmaskodás, feledékenység és a többi, amit felsorolni mindenki saját maga tud, sőt a visszatérő hibák, vétkek. Igen, ahhoz is mennyi türelem kell, kellene. Sík Sándor nem szégyellte leírni versében, hogy bűneit meggyóna számtalanszor Isten irgalmának tengerébe, ám kérdi: „*Látszik-e emberi valómon, / hogy ötven éve mindugyanazt gyónom?*”

Mennyire igaz! Még Jézus, aki oly tökéletességet kíván, mint a mennyei Atya tökéletessége, még Ő is azt mondja, hogy az igaz ember hétszer is botlik naponta... Pál apostol, a kiválasztott vallja, hogy „tövis” hordoz magában s nem tud tőle szabadulni. Hordoznia kellett. Nyilván türelmesen tette.

Türelem és megbocsátás – Vajon Isten nem türelmes és irgalmas? Hogyan merünk vagy próbálkozunk különbek lenni nála: mennyi gőg és önhittség az önmaguk fölött kegyetlenül ítélkezőkben!

Türelem és megbocsátás óv meg az önpusztítástól, az elkeseredéstől, a megmerevedéstől, testi-lelki értelemben egyaránt. A türelem s megbocsátás lelkületében érzi jól magát a remény, a bizalom, a szeretet.

Mit tegyünk?

Növeljük hitünket Isten irgalmában, aki a megbánt bűnt megbocsátja, eltörli, soha fel nem hánytorgatja!!! Őszintén higgyünk Jézusban, aki örül a megtérő bűnösnek az ég angyalaival együtt.

Döbbenjünk rá, hogy Isten elfogad bennünket bűneinkkel együtt, úgy ahogy vagyunk, egyetlen egy, akinek föltárhadjuk a magunk szennyét, minden tisztátalanságunkat, a

Legtisztábbnak, Jézusnak, akit egyedül nem lehetett és lehet bűnről vádolni. Nem az egészségeseknek kell az orvos, hanem a betegeknek, s Ő a bűnösökhöz jött, tehát hozzám, s nem az igazakhoz.

Istennél nemcsak az eredmény esik a mérlegelés serpenyőjébe, hanem a *törekvés* is. Életünk lényegi iránya a fontos.

Merjük vállalni a „szürkeséget”! Isten előtt nincs jelentéktelen élet.

Olyan erényt gyakoroljak, amelybe természetem is besegít. A „siker” majd a nehezebb útra is ráindít.

Olykor a sátán maga tol az elkeseredésbe, hogy kedvünket szegje.

Önmagunk vizsgálatakor, értékelésekor ne csak saját szemünkkel nézzük ennenmagunkat, hanem törekedjünk Isten Szíve szerint érezni.

Szentháromság az egy Isten: egy természetben három személy. Az ember, mint csodálatos istenképmás: egyetlen szívében a szeretet három lángja ég Istene felé, embertársa felé és önmaga felé.

Szeretni annyit is jelent, mint önmagunknak megbocsátani és türelemmel elviselni magunkat.

Ki látja át a Szentháromság életét?

Csodálkozunk, hogy kiismerhetetlen az emberi szív szeretet-élete is?

Szeressétek egymást

Jézusi kérdés. Nem mond mást, mint a főparancs, amely a felebarát szeretetét igényli. Szeretni a másik embert? – Ez nem kérdés annak, aki szereti önmagát, hiszen amikor önmagát szereti, embert szeret. A másik is ember. – De „milyen?” – Lehet kérdezni ezt rögtön. Ám visszakérdezek: én milyen vagyok, akit már elfogadok bűnbocsátással és türelemmel? A másinak se szabjak oly feltételeket, amelyeket teljesíteni nem tud, hiszen ember. Az igazi szeretet azt jelenti: ismerni az egész ember kérdésességét és aljasságát – és mégis szeretni őt!

Képtelen vagyok az idegent, a másik embert szeretni. Sokan állítják. Természetesen a szeretetnek sok szála van, a szeretet annyiféle, ahány ember és annyi, ahány Ember felé irányul. Mégis van egy szál, amely egybefűzhetne minket, akár ismerem, akár nem a másikat. Oly egyszerű. Ősi és mai.

„Amit akarsz, hogy neked tegyenek az emberek, azt te is tedd másoknak!”

Aranyszabály az együttéléshez. A szeretet mindenki által teljesíthető mértéke.

Ne tudnád megtenni?

Miért?

Aki szeret, az él. Aki nem szeret, az halott, mert a szív élete a szeretet. Csak a szerető ember emberi ember. Embertelen az, aki nem szeret.

Mily furcsa „természet” az emberi! Akkor válik azzá, akivé, amivé lennie kell, amivé akar lenni, ha a Másikra néz és szereti.

János apostol tanítja: *„Aki nem szeret, halálban marad. Mindaz, aki gyűlöli testvérét, gyilkos!”*

Hogy élni tudjak, feltétele; hogy szeressek. Ám ez nem merő önzés, hiszen a Másik sem élhet, ha nem szeretik. *A szeretet éltet.* Élne-e a kisbaba, ha tejként nem csordulna szájacskáján át szívébe a szeretet? És a kamasz, az ifjú nem szeretettől éhes, bár tanulhat közép- és felsőfokon ismereteket? Mit ér, ha nem szeretik? Kérdezzétek meg őket. Az érett ember – neki mindene megvan? Ha nem érzi a szeretetet, hiába lakás, autó, pénz, érdekkapcsolatok, szeretet után kiált s nélküle koldus. Szenved.

„*Szeressétek egymást*” – kéri Jézus. Legalább úgy, hogy azt tegyük másoknak, amit magunknak kívánunk. Teljesíthetetlen? Ösztönünk vinne rá, csak engednénk jóra való kísértéseinknek.

Egyszer találkoztam megelégedett emberrel. Szűkös anyagiak között élt, megszenvedte, hogy gyermekeinek nem adhatta azt, amit szeretne s azok kívántak, nehéz volt látnia felesége gondjait is, de lelkéből arcára a megelégedettség sugárzott, szavai panaszt nem hordoztak.

Egyszer megkérdeztem:

– Mi a titkod? Békéd és nyugalmad zavarba ejtő.

– Oly egyszerű – válaszolta szerényen. – Mindenem megvan: szeretnek és szerethetek.

Kell ennél több?

Válasza nem lepett meg. Tőle természetesnek hangzott. Élete igazolta, hogy igaza van. Valószínű nagyon igaz az is, amit rég olvastam: „*Gondolkozni szép. Imádkozni jobb. Szeretni minden.*”

„*Szeresd felebarátodat, mint önmagadat*” – parancsként hangzik el, ám egyszerűen az emberi élet feltétele. Visszautasíthatatlan, hiszen „csak azt kell tennünk másoknak, amit magunknak akarunk. Természetes, hogy mélyebben is megélhetjük a szeretetet. „*Szeressétek egymást, amint én szeretlek titeket*” – tanácsolja Jézus. Szinte emberfölöttire hív ezzel mindenkit. Úgy szeretni, ahogyan Ő.

Gondoljunk csupán századunkra!

Megértette Őt Albert Schweitzer, aki évtizedeken át őserdőben gyógyította a betegeket, embert és állatot egyaránt.

Megértette Őt Maximilian Kolbe, aki a koncentrációs táborban egy családosa helyett önként vállalta az éhhalált.

Értette Őt Kalkuttai Teréz Anya s lányai, akik a legnyomorultabbakon segítettek s segítenek: világvárosok mindenkitől megvetett és elhagyott haldoklóin.

Jézus szeretete élt Apor püspökben, amikor katonák vadságával szemben védte a nők ártatlanságát és életét gyilkos golyó oltotta ki.

Mindszenty bíboros kitől tanulta volna a vérontás nélküli vértanúságig a hazaszeretetet, ha nem Jézustól?

És mennyi emberen segítettek ezrek s ezrek a háborúkban az üldözötteknek névtelenül! Mennyi ember végzi mindennapi kötelességét, hogy szolgálja családját és közösségét lelkiismeretesen!

Eleven törekvés bennünk úgy szeretni embertársainkat, amint Jézus tette, aki nem azért jött a földre, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon.

Fantasztikus hivatása van a keresztény embernek. Valódi emberi, véges természete az isteni szeretet végtelenségébe növekedhet.

Arról kellene, hogy megismerjenek bennünket, hogy jót teszünk. Ha így lenne, a vallás ellenségeinek szava vagy elnémulna, vagy senki nem hinne nekik. Ha szeretnénk, bizonyára csökkennének, enyhülnének az emberiség gyógyíthatatlan sebei, az igazságtalanság és a szenvedés.

Szeressétek egymást...

Az „*Akinek meg kell halnia*” című filmben láhattuk azt a történetet, hogy egy keresztény falu papjával együtt menekülni volt kénytelen. Hosszú vándorlás után egy másik keresztény faluhoz értek. Az török fennhatóság alatt állt. A török vezért megkérdezte egyik embere:

– Elkergessem őket?

– Oh nem – rázta kopasz fejét a török, hitetlen városparancsnok –, hagyd csak, hadd jöjjenek. Majd ők megölik egymást.

És úgy lett. Döbbenetes: a két keresztény falu vezetői nem tudtak megegyezni egymással. Egymás vesztét okozták.

Ma és mindenkor erről van szó: szeretni és Isten ügyét győzelemre vinni; vagy gyűlölködni, a harag viszályában gyöngülni, míg fejünk fölött kacag a sátán, hogy semmi dolga, hiszen mi keresztények magunk akadályozzuk a hit győzelmét, amely csak a szeretetben jutna diadalra. Szolgálatban és áldozatban.

Szeressétek egymást...
Találkozni a szeretetben a szeretettel...
Egyszerűen: élni.

Istenszeretet

„Az embereknek elmondani: Isten szeret minket, és kiáltani nekik: szeressétek Istent!” Ez volt egy ifjú élménye – hivatásának pillanata –, s az „ifjú” most öt évtized után arról szeretne írni, hogy az emberi szív háromságos szeretetében az *önszeretet és az emberszeretet mellett a harmadik az Isten-szeretet*.

Szeretni az Istent. Istent szeretni.

Hogyan lehet erről szólni, hiszen a másik két szeretetről is inkább dadogó szavakkal vallunk? Miként lehet a legtitokzatosabbról írni?

Vajon nem az a legtöbb, amit Péter mondott Jézusnak háromszor elhangzott kérdésére: szeretsz engem? „*Uram, te mindent tudsz, azt is tudod, hogy szeretlek!*”

Az első, amit látnunk kell: Isten előbb szeretett minket. Az emberi lét síkján „meglátni egymást és megszeretni” általában kölcsönös pillanat. Tekintetek találkoznak. Egyszerre indul egymás felé a vonzalom, az akarás, az egymáshoz tartozás felismerése. Isten azonban még létünk s életünk, sőt eszméletünk előtt szeretett! Ezért akarta, hogy legyünk és éljünk. Rólunk is írja a Teremtés könyve: „*Isten látta, hogy mindaz, amit alkotott, nagyon jó...*”

Jézus főpapi imájában azt kéri az Atyától, hogy a világ ismerje meg, „*Hogy szereted őket, amint engem szeretted... Te szeretted engem a világ teremtése előtt.*” Mást sem akar Jézus, minthogy az a szeretet, amellyel az Atya szereti Őt, bennünk legyen.

Félelmetesen gyönyörű, majdnem hihetetlen, de ő maga mondta: előbb szeretett és szeret minket, előbb mint lennénk, élnénk, tudatra ébrednénk. Tulajdonképpen életünk folyása nem más, mint ezt észrevenni, érzékelni, ráfigyelni, érintve lenni és viszonzni.

„Meglátni és megszeretni egy pillanat” – Isten részéről igaz, de a mi részünkről Feléje ritkán valósul meg. Mit is érezhet ártatlan szívével az éntudatra ébredt gyermek? Az ifjú lelkesedésének tüzeiben csupán visszafogottan fogadja a Tűz melegét. Az emberi élet küzdelme, a kétségek, személyi tragédiák és emberiséget érintő katasztrófák, „a most még homálya” takarja, nagyon takarja a teljes isteni szeretetet... Mégis mindegyikünk életében van pillanata a felismerésnek, a tapasztalásnak: szeret az Isten!

Bár lenne ez a pillanat a „most” és tudnánk imádkozni, ésszel ráébredve, szívvel megsejtve, akarattal igent akarva:

Istenem, Atyám, szeretsz engem a világ teremtése előtt,
létem, születésem öntudatra ébredésem előtt,
azzal a szeretettel, amellyel Fiadat szeretted,
akiről többször mondottad: *Ő az én szeretett Fiam!*
Ugye mondod rólam s mindannyiunkról:
Ő az én szeretett fiam, szeretett leányom...
Elnémulok, ámulok és szerető imádás tölt be.

Szeretni Istent annyi, mint viszonzszeretni őt. Hogyan? Igen, hogyan? Ki mondja meg? Lehet ezt egyszerűen megmondani? Még emberi kapcsolatokra sincs recept, hogyan szeressük azt, akit szeretünk? Vajon nem mindenki mindenkit másként szeret? Lehet a szeretetmisztériumban, még emberi vonatkozásában is azonosság?

Szeretem az egyik barátomat, a másikat is, ám elemzés nélkül érzem, tudom, az nem kérdés, melyiket jobban, mert ilyen nincs, az azonban megélt valóság, hogy másként. Gyermekeimhez, unokáimhoz a kapcsolat abban azonos egyedül, hogy „nagyon szeretem őket”, ám nem azonosan, mert az lehetetlen s nem lenne szeretet!

Hogyan szeressük, szeressem Istent? Megválaszolhatatlan kérdés. Jézus ad „irányelveket”.

„Aki engem szeret, megtartja tanításomat. Atyám is szeretni fogja, Hozzá megyünk és Benne fogunk lakni.”

Megtartani Jézus tanítását, teljesíteni az Atya akaratát a Tízparancs. Fő parancs. Új parancs. „Ennyi”. Csak ennyi. *Személyre szabva. Mindegyikünk egyetlen élethelyzetéhez mérve.* Tenni, cselekedni, élni amit tőlünk akar az Isten.

„Nem mindaz, aki mondja nekem, Uram! – jut be a mennyek országába. Csak (az jut be a mennyek országába) aki mennyei Atyám akaratát teljesíti.”

Szeretni így lehet. Így lesz *egyszeri* a mindenségben. Talán ezért kellett születnünk, élnünk, hogy úgy szeressük Istent, ahogy más senki nem szeretheti, hiszen én olyan „én” vagyok, aki egyetlen, egyszeri. Ahogyan én szerethetem Istent, úgy senki nem szeretheti.

Ő, Akinek semmire, senkire szüksége nincsen, mégis szeretet-parancsa mellett Fiában, Fia által nem rejtje el igényét, hogy kívánja, akarja, hogy szeressem.

Hiszen tőlem és tőled az őt háromszor megtagadó Péterhez hasonlóan kérdi: *Szeretsz te engem?*

Szeretlek téged Uram...

Ami még nagyon fontos. Nekem mindenképpen. *Szerethetem az Istent.* – Igen, mert ez, amilyen „természetes”, legalább annyira több annál. Ismét emberi viszonylatokra hivatkozom. Nem nagyszerű, ha valakit szerethetek?

Ha valakinek kimondom: *szeretlek*, izgatottan várom a választ. Ha kimondja ő is: *szeretlek*, azt is mondja: *Szerethetsz!* Isten pedig minden érzésemet, gondolatomat, szándékomat megelőzve nyilatkoztatja ki (benső világomban szinte súgva vallja): *Szerethetsz.*

„Ha mást senkit, engem szerethetsz” – mondja Isten szeretetének szerelméből megszületett minden embernek, majd folytatja: „Én szeretlek örök szerelemmel, mint teremtményemet; mint akiért Fiamban meghaltam; mint akinek üdvösségén Lelkemmél dolgozom. Ha senki nem szeret, még én akkor és mindenkor szeretlek...”

Élnél-e, ha nem szeretnélek? Élnél-e, ha nem szerethetnél? Úgy teremtettem s váltottam meg a világot, hogy bármit vagy bárkit a szeretet misztériumában magadhoz ölelsz, valamiképpen engem értesz és én téged érintelek. Ki képes élni nélkülem?

Életedet szeretetünkben életemmé teszem.”

Kérem, higgyetek az ifjúnak, aki ötven éve már mást sem akar, mint vallani: *Isten szeret minket!* Kezdjük el szeretni az Istent!

IV. Mondatok a szeretetről

A fénynél lehet-e valami fényesebb? Mondhat-e többet bármi szó, mint ez: *szeretlek!*?

Az élet mindenkié, a szeretet minden emberé.

Kevés, amit egyik ember a másiknak adhat? Adhat egyáltalán olyat és annyit, ami elég? Egyedül – talán – a szeretet.

Isten jól tette, hogy szeretetét beleteremtette a világmindenségbe, majd Fiának, Jézusnak szívébe, amely által isteni szeretet lobbanhat fel szíveinkben.

Akinek a „minden” kell, azt a semmitől csak a szeretet menti meg.

Szeretni lehet bármit, de az igazi szeretet mindig Valaki.

Igazi értelmiségi, aki szívét is szóhoz engedi jutni. (Nem csupán gondolkodik, hanem szeret is.)

A szerelem zenéje tiszta öröm, igazgyöngye mind könny.

A szerelmet, a szeretetet egyedül soha nem élheted meg. Az élet isteni ajándéka, hogy mindig van, aki megéli veled.

Zseninek kevesen születnek. Hatalma nem lehet mindenkinek. Ám nincs ember, aki a legcsodálatosabbra nem képes: szeretni!

Szív kell a gyermeknek, hogy mosolyogjon. Szív a fiatalnak, hogy énekeljen. Szív a házastársnak, a türelemhez. Szív a foglalkozáshoz, hogy hivatássá nemesüljön. – Szeretet nélkül szívtelen a világ.

Csak a szeretet látja a másikban, hogy ember, amint csak a szeretet látja, hogy az oltárok Ostyája, a kelyhek bora nem „valami”, hanem Valaki...

Egyedül a szeretet nem ismer lehetetlent.

Manapság nincsenek csodák. Lesznek, ha szeretsz!

A megértés kényszere nélkül szemléljük a magunk és a mások szerelmes egymásra-találását, mert nincs nagyobb titok, mint a férfi és a nő egyetlen szerelme.

A szerelemben egész valónk vallomás.

A szerelemben meg kell találni azt a Valakit, aki közelebb hozza a világmindenséget, akinek szemében lágy lesz a kemény világ, szelíd a kegyetlen sors, akinek arcán a mosoly eltakar minden rútát, akinek szerelme *igent* mond a sok *nemmel* szemben, akinek szívében megtalálni véli az elveszett otthont.

A szerelem csodája nélkül mit ér az élet?

Minden ünnep Isten szeretetének dicsőítése... Karácsony, nagypéntek, húsvét, pünkösd és a Szentháromság vasárnapja.

A szeretet édes gyermeke az öröm és az irgalom.

A kínhalálból feltámadása által győztesként visszatért Krisztus legfontosabb kérdése: *Szeretsz engem?*

Meghívtak vagyunk mindannyian arra, hogy emberi szeretet-kapcsolataink dombjain, halmain túl az isteni szeretet csúcsai felé szárnyaljunk – vagy legalább ballagjunk, csak haladjunk...

A nő szeretetet ad, a férfi gondolatokat ajándékozik.

Uram, ments meg attól, hogy hallanom kelljen panaszodat: „*Kifogásom van ellened: elhagytad első szeretetedet.*” (Jel 2,5)

Ha szeretem az evangéliumok Jézusát, a történeti Jézust szeretem, az Oltáriszentségben élő Jézust szeretem, a bennem élő Jézust szeretem, a Szentháromságban élő Jézust szeretem!

Minden szerelemben férfi a nőt, nő a férfit, Embert, társat keres. És vajon mit talál minden szerelemben?

Nézed a virágot – kérded-e, mikor hervad el?
Nézed a gyermeket – kérded-e, élete véget mikor ér?
Éled a szerelmet – soha ne kérdezd, meddig él?

Ha szerelemmel közelednek feléd, de téged nem érdekel, elviseled. Ha szerelemmel égsz valaki iránt, ám te közömbös vagy neki, megszenveded. Ha szerelmedre szerelem a válasz, ha szerelemre szerelemmel felelsz, övé a boldogság és a tiéd.

A szerelem csodája, hogy az ember átéli a legfönségesebbet: szerethet és szeretik.

Szeretet műve a család.

Aki gondolkozik, Istenhez közelít. Aki szeret, az átöleli az Istent.

Oly bonyolult napjainkban az élet! Hogyan éljem meg a vallásom? Szent Ágoston időtlen tanácsa ma is igaz: „Szeress és tégy bármit!”

Szeress és a szeretet mosolyt rajzol arcodra, vigasztaló szavakat ad ajkadra, meggyújtja a szíved, tenyered kinyitja, ha adni kell, és mozdítja lábad, hogy segíteni indulj.

Az ész botorkál, a szív lát és biztosan halad.

Ahol felcsillan a szeretet legkisebb tette, ott Isten jósága csöppen a világba.

Szöjük a szerelem szöttesét, ami végsősoron szöhetetlen, ám ha egyszer szövődik, eltéphetetlen.

Mint a csillagok tűzocéánja, mint az ártatlan gyermekek kutató szeme, mint a szülés pillanata, amelyből az élet sír föl – oly félelmetesen szép a szerelem.

A szerelem önkívülete az ember önmagára találása és ráismerés a másakra.

Csak a szeretetben, a szerelemben lehet az ember ajándék, ajándékozó és megajándékozott.

A szerelemnek van igazán hatalma, hogy megéreztesse az emberrel (adni már nem tudja): boldogságra született és nem hiába.

Csak a szeretet-szerelem reméli a remélhetetlent és hiszi a hihetetlent.

Minden önnön szürke életével elégedetlennek Prohászka püspök tanácsát üzenem: „Nagyot akarsz tenni? Szeress!”

Csak a tiszta, önzetlen szeretet ment meg a legfojtogatóbb érzéstől: nem szeretnek.

Mily szép gondolkozni!? Kevés. Mily szép imádkozni!? Kevés. Szeretni – ez minden!

Csak a szeretet tudja vallani a költő szavaival: „...bár a világ salakja voltam, hiszek az örök irgalomban.”

A gyűlölet örültjeit csak a szeretet bolondjai győzik le.

Az anyák és a szerelmesek örülete a szeretet örültsége. Mi lenne az emberiségből, ha csak az ész győzne és meghalna az „esztelen” szeretet?!

Szeretet és szerelem énünkből ered. Hogyan éljünk, hogy senkit ne sebezünk meg?

A szerelem nem tűr határokat. Szűk vagyunk neki. Életünket, ha akarjuk (s ha nem) – Isten Szerelmébe emeli.

Kábítószer, mert hiányzik valami? – Szeretni kell!

A szerelem hatalmas igazsága, hogy senki nem lehet valakié, ha előbb önmagát át nem adta. A szerelemben a másikat „birtokolni” csak önmagunk teljes átadása árán lehet.

Öröm, ha szeretnek. Nagyobb öröm, ha van, kit szeretned. Legigazibb öröm, ha azt szeretheted, aki téged is szeret.

Koldus, aki szerelmes: a másik nélkül semmije sincs. Gazdag, aki szerelmes: ha „ő” az övé, mindene megvan.

A szeretetnek, szerelemnek feltétele és legemberibb értéke a kételkedés nélküli hit: hinni, hogy szeret és én kellek neki.

A szerelem utolsó kérdése legyen: boldoggá tesz engem? A szerelem első kérdése legyen: boldoggá tudom tenni?

A szerelmesek ketten vannak egyedül.

Ki képes boldoggá tenni valakit? Egyedül a szerelmes hiszi: ő! (Ha nem magát keresi, sikerül!)

A szerelem erőssé teszi a szeretetet. A szeretet szelídíti a szerelmet.

Találkoztam a szeretettel, mielőtt fogantattam volna, hiszen a Szeretet teremtett, álmodott rólam és jövőt tervezett számomra.

Találkozom a szeretettel, amikor már „nem leszek”, e világból végleg holtan elmegyek?

Miért ne adna akkor újra életet a teremtő Szeretet, hiszen nem halálra szánt, hogy lettem, öröklétre akart, hogy megszülessek.

Mosoly az arcon – szeretet fénye a lelken.

Anyáölből felsír az újszülött, anyaszívéből föltör a szép öröm. Csönddé csitul a sírás, boldogsággá mélyül az öröm, mert a szeretetben egy az anya és az újszülött.

Ki tudja, mi teszi erősebb kötelékekkel egymás rabszolgáivá az embereket: a gyűlölet vagy a szeretet?

A szeretetnek mindig könnyes az arca.

Kegyelem – szeretet, két arca ugyanegy valóságnak, amely misztérium.

Arcul ütött az Isten – szeretetével...

Haláltól sebzett minden élet, és minden szerelem halálos sebből vérzik.

A virág lehullott szirmait túléli illata. Halott csillagok fényeivel tele az éj. Megélt, ám hamuvá égett szerelmek élménye tovább él.

A családok sebeit csak az anyai szív balzsama gyógyíthatja.

Mi a megvalósulhatatlan szerelmek célja a teremtésben? A szerelem keltette űr a személy elégtelenségét érezteti és mélyén az Isten-éhség él.

Van-e mulandóbb, változóbb, mint a Duna? Mégis mennyien vallanak a partján egymásnak örök, változatlan szerelmet.

Elhervadnak a virágok. Miért hálnak meg a szerelmek?

A Szeretet tanítja:

Ne akarj boldog lenni mások örömeinek rombolása árán.

Ne akarj jónak látszani, hogy mások rossznak tűnjenek fel.

Ne akarj gazdag lenni mások megkárosítása árán!

Ne akarj szép lenni, ha ezzel mások rútságát feded fel.

A szeretet résztvevő: kacag a nevetővel, sír a síróval.

Légy boldog mások örömét építve!
Légy jó mások erényét növelve!
Légy gazdag, miközben másokat gyarapítasz!
Légy szép mások gyönyörűségére!

Minden szépség mulandó, egyedül a szereteté maradandó.

Ha nem lehetek tündöklő csillag, pislogó mécsként is élhetek. Ha nem lehetek hegyre épített város, megroppant nádként élek s dolgozom – mert hiszem: Valaki szeret és a Barátom.

A szeretet a szív tűzizzása, tettek a lángjai.

Legtöbbet a *szeretet* szóval élnek vissza. (Talán mert legistenibb a földön.) Oly sokszor élnek vissza az emberek a szeretet szóval, mint az „Isten” szóval. Mennyi mindenről mondták már, hogy isten? Mennyi mindenről állítják, hogy szeretet! Mily rémületes elferdülései lehetnek a „szeretetnek”, és mily torz „istenek” születnek az emberben?!

Szeretek élni, ha lelkem gondolattal, szívem érzéssel van tele!

Ember, aki Istenre és a szeretetre születél, mondd, mit teszel vele és magaddal?

Hazaszeretet... Érzed ízét a szónak? Hallod dallamát? Érinti a szíved? Tettre mozdítja a kezéd?

A szeretet a lélek ékessége.

A szeretetben nyílik ki az ember a Másik felé.
A szeretetben fogadja önmagába a Másikat.

A szeretet közösséget teremtő erő. Szerelem, barátság, család, nemzet, nép: a szeretetben él. Ha fogy a szeretet, haldoklik az élet. Ha elmúlik a szeretet, az élet nem éli túl.

Aki embernek született, szeretni született!

„Szeretném, ha szeretnének” – vágyakkal teli írja Ady Endre.
Akarod, hogy szeressenek? Szeress!

Minden misztikának szíve az emberi személyben élő Szerelem, amely ölelni kívánja a Világmindenséget.

A szeretet az öröm édesanyja.

A szerelemben sejtheted meg, hogy a világmindenség alapszövege a szeretet.

A szeretet isteni kísértés a jóra.

A keresztút mindig a szeretet útja. Minden szeretettel megtett út pedig keresztút.

Boldog az a szív, amelyben egy másik szív szeretete gyújtott tüzet.

Hogy a Nap tüzet értem, ismernem kell egy parányi fehér gyertya parányi lángját. Emberszeretet apró lépései közelíthetik meg egyedül Isten szeretetét.

„Mosolyogj – az Isten szeret” – kiáltja a Jézus-forradalom mozgalma. Egyetértek velük.

Aki nem tud szeretni, az a halált hordja magában. Aki nem akar szeretni, halálra ítélte önmagát.

Tövissel koronázott a szeretet.

Akiben a szeretet él és ő szeretetben él, az nem fél meghalni, mert a szeretet halhatatlan.

Akinek Isten gyújtja szeretetre a szívét, annak otthonosabb a világ.

Csak a templomba kell betérni, és szeretetre sivatagként szomjas lelkünk csordultig töltődik az Oltáriszentség szerelmével, amelyben benne van minden, Solvejg összes várakozását felülmúló vágy utánunk, és benne az összes Peer minden keresését felülmúló keresés, szívünk szólítása!

Minden ajándék a szív gyöngyszeme.

Kik jutnak a mennyországba? A keresztények, a zsidók, az iszlám hívei, a buddhisták, a hindu vallásúak? Azok, akik szeretik Istent!

Kik jutnak a pokolba? A keresztények, a zsidók, az iszlám hívei, a buddhisták, a hindu vallásúak? Azok, akik nem szeretik Istent.

Kiket szeret az Isten? Bűnösöket vagy a szenteket? Isten azokat szereti, akik szeretik őt. Kivel van jóban az Isten? A bűnössel vagy a szenttel? Azzal, aki szereti őt.

Mikor keresztény a keresztény? Amikor szeret.

Aki szeret, annak a Föld már a menny lehet. (Aki gyűlöl, annak a pokol kezdődött el.)

Kenyeret adni nem elég. Víz adni nem elég. Könnyet letörölni nem elég. Nem elég a sebet bekötözni. Szólni is kell!

Az éhező, a szomjazó, a szomorú, a sebtől vérző *lélek után* is vágyik, amely szeret. S ezt csak a szó képes adni, amely több, mint kenyér, mint víz, több, mint érintés, mint a balzsam, a szó te magad vagy, aki szeret.

A szeretet jövője örök.

A bűnös szívben így imádkozik a szeretet:

Uram, irgalmas Istenem, ha elveszek vagy már elveszett vagyok, kiáltom feléd, könyörülj rajtam! Könnyezek, mint Mária Magdolna, és akarom, találj meg, hogy öröm töltse be szívedet és angyalaid szívét.

A föld legszebben égő örökmécsesei az emberi szívek szeretet-lángjai.

A kő meleg. A Nap melege benne. Színes virágok. Napfény a színük sárgán, kéken, pirosan, fehérén.

Szívemben, szívedben szeretet. Ki csókolta beléje?!

Szép akarsz lenni? Szeress! Legszebb ékszered a szeretet.

Aki szeret: értelmében bölcs, akaratában jó és erős, szívében elégedett és boldog.

Aki gyűlöl: értelmében fészket rakott a gyűlölet, akaratában vad erők szabadulnak föl, szívében pedig hideg pokol.

Mindenki szép, aki szeretetben él.

A szeretet soha nem siet. Egyszerűen van. Ráér. Vár. Szeret.

Ahol szépség van, ott nincs mindig jelen a szeretet, ám ahol szeretet van, ott sugárzik mindig a szépség.

Amíg egyetlen szívben is él a szeretet, addig a Földről Istent száműzni nem lehet.

Szeretet a szív szépsége.

Aki azt mondta és mondja: Meghalt az Isten! – az nem tudja, hogy „mi”, helyesebben „ki” a Szeretet!

Szememnek fényt adj, Uram!

Fülemnek dallamot.

Nyelvemnek ízeket.

Tapintásomnak simogató kezet.

Orromnak illatot.

Éhségemnek Uram adj kenyeret, vízzel oltsd szomjamat.

Szívemnek pedig óh Uram, szerető Istenem,

szívemnek szeretetet adj, bőséggel adj szeretetet.

Mondatok, mondatok, az én mondataim. Mit érnek? Nem tudom.

Mondataim sorát zárja Isten mondata. Mit ér? Amennyit lelkünk hall belőle...

„Örök szeretettel szeretlek téged,
ezért őrízlek meg téged szeretetemben.
(Jer 31,3)